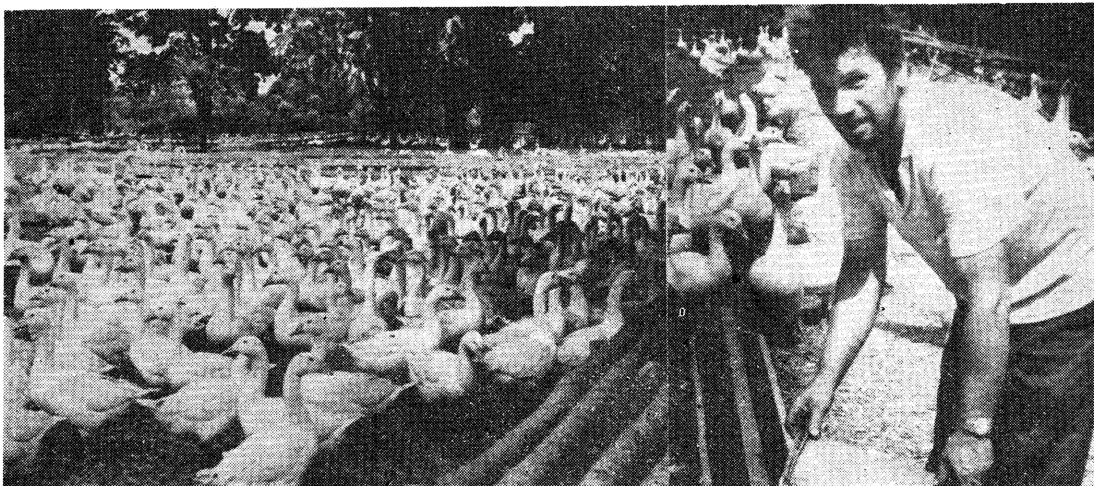

Загадчыкам гусінай фермы з'яўляецца Міхась Радасюк.

Ніва

ТЫДНЁВІК ГПБГКТ

№ 49 (875) ГОД XVII БЕЛАСТОК 3 СНЕЖНЯ 1972 г. ЦАНА 60 гр.

БГКТ хроніка

■ Галоўнае праўленне БГКТ шмат папрацавала ў напрамку арганізацыі харавых калектываў. І ёсць ужо вынікі. У Міхалове вялікі харавы калектыў працуе пад мастацкім кіраўніцтвам Эдварда Гойліка. У Беластоку вакальна-музычная эстрада гарадскога аддзела пад кіраўніцтвам Генрыка Крольчука ўжо дала першы канцэрт на коласаўскім урачыстым вечары ў памяшканні БГКТ. У Гайнаўцы рэактывавалася эстрада аддзела. Кіруе ёю Аляксандр Лукашук. Пад яго кіраўніцтвам паспяхова таксама праходзяць рэпетыцыі ў новым харавым калектыве ў Белавежы. Нядаўна ўтварыўся таксама харавы калектыў у вёсцы Дубяжына (Бельскі павет). Мастацкім кіраўніком яго з'яўляецца Міхась Артышэвіч. У стадыі арганізацыі харавы калектыў у вёсцы Дубічы Царкоўныя, што на Гайнаўшчыне.

■ У сакольскім і дуброўскім аддзелах у апошні час праведзена значная праца па заахвочванню людзей да ўдзелу ў конкурсе на беларускую песню, які арганізоўвае БГКТ. Ужо зрабілі заяўкі на ўдзел у конкурсе «Беларуская песня — 1973» у Гаркавічах 4 асобы, у Гуранах — 3, у Паўночным Востраве — 5, у Слоі — 4, у Кнышэвічах — 3, у Крапіўне — 3, і ў Хілімонах — 5 чалавек.

■ 5 лістапада член ГП БГКТ, намеснік дырэктара ЗУС Уладзімір Юзвюк у памяшканні ГП правёў сустрэчу з старшым пакаленнем і расказваў аб тым, калі і каму прыслугоўваюць рэнты і пенсіі і як іх трэба афармляць. Арганізаваў сустрэчу гарадскі аддзел БГКТ.

■ 15 лістапада прэзідыум ГП разгледзеў справу рацыянальнага выкарыстання на культурную дзейнасць дзяржаўнага бюджэту, прызначанага на гэты год.

■ 17 лістапада пленарнае пасяджэнне бельскага праўлення аддзела пад старшынствам Аляксея Карпюка (дырэктара беларускага ліцэя) было прысвечана заданням гуртка БГКТ у святле VII з'езду БГКТ. Былі абмеркаваны таксама справы харавых калектываў у Орлі і Дубяжыне. У той жа дзень удзельнікі пленума сакратар ГП Янка Зенюк і член прэзідыума ГП Сцяпан Трафімюк сустрэліся ў Дубяжыне з членамі хору і прысутнічалі на рэпетыцыі.

■ Кінаапаратурай ГП у Паўночным Востраве і ў Паўднёвым Востраве на Сакольшчыне былі паказаны савецкія ваенныя фільмы «Далеко на западе» і «Прерваная песня».

■ ГП мае інструктара на бельскі, гайнаўскі і сямяціцкі аддзелы для дапамогі тэатральным калектывам. Калі патрэбна дапамога, звяртайцеся па адрасу: Валя Андрэюк, Бельск Падляшскі, вул Жвіркі і Вігуры 8/10, тэл. 2197 (Павятовы дом культуры).

■ Па ініцыятыве гайнаўскага аддзела БГКТ 15 лістапада журналісты «Нівы» Аляксей Карпюк, Мікалай Гайдук, Ада Чэчуга і Міхась Хмялеўскі ў вёсках Ласінка, Кленікі, Чыжы і Камень выступілі з расказамі аб Савецкім Саюзе з нагоды 50-ай гадавіны СССР.

(мх)

На радзіме ЯКУБА КОЛАСА

Мой родны кут, як ты мне мілы!..
Забыць цябе не маю сілы!

Бадай, няма такога беларуса, які не знаў бы гэтых цудоўных радкоў, хвалюючых яго незалежна ад таго, колькі разоў не перачытваў бы ён іх.

Цяпер можаце сабе ўявіць, як мы. настаўнікі беларускай мовы з Беласточчыны, хваляваліся, калі даведаліся, што пабываем на радзіме Якуба Коласа, пабываем у тых мясцінах, якія апісаны ў славутай паэме «Новая зямля».

І вось мы даязджаем да Акінчыц, месца нараджэння аднаго з выдатнейшых творцаў беларускай нацыянальнай літаратуры і культуры — Якуба Коласа. І хаця стаіць спякота, мы гэтага не адчуваем — мы жывем будучым.

Заскрыпелі тармазы, і аўтобус у клубах пылу спыніўся. Мы ўсе ціха выходзім з аўтобуса. Перад намі хаціна, пра якую можна толькі вычытаць ці ўбачыць у дзіцячых казках. Каля хаціны група дзяцей. Зацікаўленыя і крыху ўстрывожаныя вочкі ўпарта глядзяць у наш бок і як бы пытаюць: «Чаго гэтыя чужыя цёткі і дзядзькі прыехалі да нас? На сцяне хаціны прымацавана мемарыяльная дошка, на якой напісана, што 4 лістапада 1882 года ў гэтай хаціне нарадзіўся Якуб Колас.

Далейшай часткай нашага падарожжа былі Мікалаеўшчына і Альбуць (Парэчча ў паэме «Новая зямля»). У Мікалаеўшчыне знаёмімся ўжо з сапраўднымі героямі бессмяротнай коласаўскай паэмы. Вось адзін з іх — Юзік шаляніца»! О, не, прабачце яго ўжо шаляніцай называць не выпадае. Гэта сапраўды незвычайны чалавек: літаратурны герой, з аднаго боку, і зусім чалавечая, зямная, блізкая і простая людзіна, з другога. Усё далейшае падарожжа па коласаўскіх мясцінах адбывалася ўжо з дзядзькам Юзікам (так яго тут усе называюць). Дзядзька Юзік вельмі красамоўна і зусім натуральна расказвае пра ўсё цікавячае нас, адказвае на нашы шматлікія пытанні і дэкламуе на памяць многія творы Коласа, усё паспявае.

(Працяг на стар. 5)

Школа здароўя і гігіены

Саюз вясковай моладзі (ЗМВ) некалькі год таму назад пачаў арганізоўваць на вёсцы т. зв. школы здароўя. Суарганізатарамі іх амаль аўтаматычна сталі розныя арганізацыі, дзейнічаючыя на вёсцы. Адсюль, бадай, разнастайнасць удзельнікаў гэтай формы асветы: пачынаючы ад маладых, а заканчваючы на пенсіянерскім узросце.

Нядаўна распачаўся новы вучэбны год у Беластоцкім павеце. Мы папрасілі УЛАДЗІСЛАВА АНДЖЭЕЎСКАГА, намесніка старшыні павятовага праўлення ЗМВ у Беластоку, каб расказаў нам аб дзейнасці школ здароўя ў Беластоцкім павеце.

— У гэтым навучальным годзе на вёсцы арганізуем дзве ступені школ здароўя. Школы здароўя першай ступені — гэта форма школ, якая існавала дагэтуль. Заключаецца яна ў тым, што ўдзельнікі самі акрэсліваюць тэматыку курсаў. Пераважна тэматыка лекцыі вельмі шырокая: венерычныя хваробы, хваробы сэрца, хваробы сучаснай цывілізацыі. Можна сказаць, што кожны тут можа знайсці нешта цікавячае яго.

(Працяг на стар. 5)

ПРА ПАМЕШЧЫКА АТУПА І ЦЯПЕРАШНІХ ГАСПАДАРОЎ

Ідзем сцежкай сярод старых дрэў, якія калісьці ўпрыгожвалі прыдворны памешчыцкі парк. Ахопліваю позіркам высокія, па-асенняму пажаўцелыя кроны гэтых дрэў і неяк міжвольна прыкідваю ў думках, колькі год ужо могуць яны тут расці: сто, дзвесце... больш? У адным я толькі ўпэўнены, што пры іх нараджэнні мяне яшчэ не было. Ведаю таксама, што яшчэ 35 гадоў таму назад мой продак або і я сам, і мой спадарожнік з жахам і хваляваннем заглыбляліся б у алейкі гэтага парка. Мы ж абодва — мужыцкія сыны, і панскія паркі былі для нас тады зачараванай казачнай краінай, якой можна было любавацца толькі крадком, здалёк. Цяпер тут вясковыя дзеці гуляюць у хованкі, а летнімі вечарамі закаханыя пары ў цішыні алеек шэпчуць сабе сардэчныя прызнанні.

Паркавая дарожка выводзіць нас да даўнейшай, тыпова шляхецкай сядзібы, якую яшчэ па сённяшні дзень называюць у Клюковічах палацам. Гэта аднапавярховы, доўгі, драўляны будынак, які сто год таму назад у супастаўленні з уросшымі ў зямлю, пакрытымі саломай сялянскімі хаткамі сапраўды мог выдавацца цудоўным палацам.

Заатэхнік Станіслава Кавальская прыехала ў Клюковічы аж з-пад Цеханоўца.

— Апошнім даваенным яго кватарантам быў нейкі Атуп, — расказвае Уладзімір Баранчук — старшыня праўлення клюковіцкай сельскагаспадарчай спулдзельні прадукцыйнай, актывіст БГКТ і дзеяч ПАРП.

— *Значыць, быў ён тут памешчыкам, панам? — удакладняю.*

— Які там з яго пан! — са смехам гаворыць старшыня спулдзельні. — Дзе яму да нас! Ён нават пятай часткі не меў усяго таго, што мы цяпер маем, а бацька мой расказвае, што гэты Атуп нават да мужыкоў за пазыкай хадзіў. Мала хто хацеў яму пазычаць, бо, халера, не аддаваў.

— *А што з ім сталася пасля?*

— Бог яго ведае. Як у 1939 годзе ўцёк, так і след пасля яго загінуў.

Па даўнейшым парку разнёсся трывожны, прарэзлівы крык гусей. Ён рэхам адбіўся ад старых дрэў і новай хваляй зноў уварваўся ў паветра.

— *Што гэта? — запытаў я ў свайго спадарожніка.*

— Гусі, — адказаў ён. — Звычайна — гусі, чатыры тысячы штук. Мы іх гадуем. А крычаць яны так, бо, мабыць, чуюць, што ўжо за пару дзён будзе з іх смачнае мяса, пух і пер'е.

Гляджу Валодзі ў твар. Вочы яго жартаўліва смяюцца.

— Паслухай добра, — кажа ён, — а яшчэ і курэй ты ў нас пачуеш. Прадаем мы іх у год чуць не 100 тысяч штук. Гэта таксама вельмі смачнае мяса, а булёнчык на маладой кураціне...

Акрамя таго, у нас 360 гектараў зямлі аж у трох вёсках: Клюковічы, Вычулкі і Столбцы; свінні, каровы, палявыя культуры, пастаянна штосьці будуем. За ўсім гэтым трэба пільна сачыць гаспадарскім вокам, каб не давялося нам, як гэтаму Атупу, хадзіць да сялян за пазыкай...

Старшыня дарэмна хвалюецца, а гаворыць ён так хіба толькі па скромнасці. Усе паказчыкі ў клюковіцкіх спулдзельцаў шмат вышэйшыя, чым у іх

(Працяг на стар. 5)

Падзеі ◊ Здарэнні ◊ Факты ◊ Каментарыі ◊ Весткі

СВЕТ | БССР | ПОЛЬШЧА | ВАЯВОДСТВА

ПЕРАМОГА КУРСУ МІРУ

Лістапад у гэтым годзе быў месяцам выбарчых кампаній. У пачатку яго, 7 лістапада закончыўся прэзідэнцкі марафон у ЗША. Як вядома, там гаспадаром Белага дома застаўся Рычард Ніксан.

Два тыдні пазней, 19 лістапада, вырашыўся лёс другой буйнай капіталістычнай краіны — ФРГ, дзе адбыліся парламенцкія выбары. Трэба заўважыць, што калі вынік першай выбарчай кампаніі не выклікаў асаблівых цяжкасцей для палітычных каментатараў, бо ніхто з іх не сумняваўся ў перамозе Ніксана над Макговернам, то сітуацыя ў ФРГ была больш складаная. Тут да апошняга дня ніводзін каментатар не мог з упэўненасцю выказацца на карысць кіруючай кааліцыі або апазіцыйнага блоку ХДС/ХСС (ЦДУ/ЦСУ). Гэта тлумачыцца тым, што за ўсе 23 гады існавання ФРГ прадвыбарчая барацьба не была тут такой напружанай, як сёлета.

І вось 19 лістапада пытанне, ці будзе ФРГ і далей праводзіць палітыку нармалізацыі адносін з сацыялістычнымі краінамі, ці вернецца назад у «акопы халоднай вайны», вырашылася. Вырашылася на карысць курсу міру. Заходнегерманскія выбаршчыкі выказаліся за кааліцыйны ўрад сацыял-дэмакратаў і свабодных дэмакратаў. За той урад, які заключыў маскоўскі і варшаўскі дагаворы, які парафіраваў дагавор аб асновах адносін паміж дзвюма нямецкімі дзяржавамі — ФРГ і ГДР.

У выбарах прыймалі ўдзел 8 палітычных партый і груповак, у тым ліку і Германская камуністычная партыя. Паводле заходнегерманскіх законаў, права пасланць сваіх дэпутатаў у парламент атрымліваюць тыя палітычныя партыі, якія збяруць не менш чым 5 працэнтаў галасоў выбаршчыкаў.

УЗНАГАРОДА СУСЛАВУ

За вялікія заслугі перад Камуністычнай партыяй і Савецкай дзяржавай і ў сувязі з 70-годдзем з дня нараджэння Міхал Суслаў узнагароджаны ордэнам Леніна і другім залатым медалем «Серп і Молат».

ГДР У ЮНЕСКО

21 лістапада г.г. удзельнікі XVII сесіі Генеральнай канферэнцыі ААН па пытаннях адукацыі, навукі і культуры (ЮНЕСКО) аднагалосна прынялі ГДР ў гэту арганізацыю.

УЗБРАЕННЕ

Злучаныя Штаты закончылі тэрміновую аперацыю па пастаўках зброі армії паўднёвав'етнамскага марыянетачнага рэжыму. Як заявілі ў Пентагоне, у ходзе выканання надзвычайнай праграмы па перакідцы ў Паўднёвы В'етнам новай тэхнікі і боепрыпасаў, за тры тыдні (з 1 па 21 лістапада) туды было дастаўлена каля 10 тысяч тон узбраення.

АСУДЖЭННЕ

Спецыяльны палітычны камітэт Генеральнай Асамблеі ААН запатрабаваў ад Ізраіля спыніць правядзенне на акупіраваных ім тэрыторыях палітыкі, накіраванай на замацаванне за сабой захопленых арабскіх зямель. (ак)

ПА ІНІЦЫЯТЫВЕ ТРАКТАРАБУДАЎНІКОЎ

Напярэдадні 50-годдзя Краіны Саветаў з важнай ініцыятывай выступілі мінскія трактарабудаўнікі. Яны далі слова, што акрамя папярэдніх абавязацельстваў да пачатку веснавых работ 1973 года дадаткова выпрадукуюць 250 трактароў і шмат запасных частак, сумарная вартасць якіх складае паўмільёна рублёў. Трактарабудаўнікі абавязаліся таксама аказаць тэхнічную дапамогу ў арганізацыі капітальнага рамонту машын у 12 рамонтных майстэрнях «Сельгастэхнікі», а 250 механізатараў і спецыялістаў-рамонтнікаў будзе падрыхтавана для вёскі на трактарным заводзе.

Ініцыятыву мінскіх трактарабудаўнікоў адобрыў Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі.

ПОЛЬСКІЯ ПАРТЫЙНЫЯ РАБОТНІКІ НА МІНШЧЫНЕ

Папярэднім разам мы інфармавалі, што група партыйных работнікаў Польскай аб'яднанай рабочай партыі на чале з намеснікам загадчыка аддзела сельскай гаспадаркі ЦК ПАРП Станіславам Собчыкам знаёмілася з Брэстчынай. Працягваючы сваё падарожжа па Савецкай Беларусі, гэтая дэлегацыя опынілася ў сталіцы БССР. Яе прыняў сакратар Цэнтральнага Камітэта КПБ У. Ф. Міцкевіч. У час гутаркі, якая прайшла ў цёплай таварыскай абстаноўцы, У. Ф. Міцкевіч расказаў гасцям аб росквіце эканомікі і культуры рэспублікі ў шматнацыянальнай сям'і савецкіх народаў. Затым работнікі ЦК ПАРП наведалі Мінскі абком і райком КПБ, дзе знаёміліся з метадамі партыйнага кіраўніцтва сельскай гаспадаркай. Пасля пабывалі яны ў калгасе імя Гастэлы Мінскага раёна, дзе ім прадстаўлены былі высокія дасягненні гэтай гаспадаркі. Польскія партыйныя работнікі з увагай агледзелі механізаваную ферму буйнай рагатай жывёлы. Вярнуўшыся ў Мінск, яны пабывалі яшчэ ў Беларускім інстытуце механізацыі сельскай гаспадаркі і ў навучальных установах, якія рыхтуюць кадры для вёскі. На Мінскай птушкафабрыцы імя Крупскай яны пазнаёміліся з прамысловымі метадамі вытворчасці ў птушкагадоўлі. У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі польская дэлегацыя правяла сяброўскую гутарку.

ЮБІЛЕЙ ПЕДІНСТЫТУТА

50-годдзе існавання ўрачыста адзначыў Мінскі дзяржаўны педагагічны інстытут імя А. М. Горкага. За гэты час ён падрыхтаваў больш чым 26 тысяч спецыялістаў-педагогаў. З нагоды юбілею і за выдатныя заслугі для БССР Мінскі педінстытут узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Варта прыпомніць, што быў ён створаны на базе педагагічнага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта і цяпер стаў вядучай у БССР педагагічнай вышэйшай установай, якая рыхтуе высокакваліфікаваныя кадры для народнай асветы і культуры. (вр)

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

21 лістапада адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім была праведзена ацэнка ўборкі збожжавых і кармавых культур, а таксама ацэнка вынікаў расліннай прадукцыі ў 1972 годзе і яе ўплыву на далейшае развіццё жывёлагадоўлі. Паводле ацэнкі, існуюць спрыяючыя ўмовы для далейшага развіцця жывёлагадоўлі. Неабходна аднак вясці больш рацыянальную гаспадарку кармамі. У чарговым пункце нарады Палітбюро ацаніла выкананне грамадска-гаспадарчых задач у ПГР-ах і накрэсліла напрамкі далейшага іх развіцця. Акрэслены былі заданні ПГР у напрамку інтэнсіфікацыі сельскагаспадарчай прадукцыі, у загаспадаранні зямельных угоддзяў ПФЗ, паляпшэння гаспадарчых і сацыяльных умоў калектываў ПГР. Важнай задачай ПГР з'яўляецца хуткае пашырэнне грамадска-прадукцыйнага прагрэсу ў сельскай гаспадарцы, супрацоўніцтва з кааператывамі, сельгасгурткамі і паасобнымі сялянамі.

Палітбюро выступіла з ацэнкай рэалізацыі праграмы развіцця спажывецкай прамысловасці і прапанаў адносна скорага ўвядзення ў прадукцыю новых вырабаў.

На закангэнне пасяджэння Палітбюро знаёмілася са справаздачай міністра замежных спраў аб візіце ў Бельгію і Люксембург.

ПАСЯДЖЭННЕ РАДЫ МІНІСТРАЎ

24 лістапада адбылося пасяджэнне Рады Міністраў, на якім была праведзена ацэнка выканання важнейшых задач Нацыянальнага гаспадарчага плана ў кастрычніку і за мінулыя 10 месяцаў г.г. Рада Міністраў адзначыла высокі тэмп развіцця нашай гаспадаркі. Іншымі справамі, якія ставіліся на пасяджэнні, былі наступныя: забеспячэнне дысцыпліны, ладу і парадку ў нашай краіне і падрыхтоўка да Кангрэсу польскай навукі, які адбудзецца ў наступным годзе.

КАНФЕРЭНЦЫЯ САКРАТАРОЎ ВК ПАРП

20 лістапада закончылася ў Варшаве канферэнцыя першых сакратароў ваяводскіх камітэтаў ПАРП, якая прысвячалася вузлавым грамадска-гаспадарчым праблемам і кадравай палітыцы. У канферэнцыі прымалі ўдзел І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк, старшыня Рады Дзяржавы Г. Яблонскі і старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч.

ВІЗІТ У Э. ГЕРКА

23 лістапада І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк правёў сустрэчу з прадстаўнікамі Цэнтральнага саюза малачарскай спулдзельчасці, якія паінфармавалі аб выкананні сёлетняга плана скупкі малака. На закангэнне Э. Герэк сардэчна падзякаваў работнікам малачарскай спулдзельчасці за добрую працу і пажадаў ім поспехаў у наступным годзе.

ВІЗІТ П. ЯРАШЭВІЧА

25 лістапада старшыня Рады Міністраў П. Ярашэвіч наведаў новапабудаваныя аб'екты жывёлагадоўлі, так званыя фабрыкі мяса ў Шчэцінскім і Зялёнагурскім ваяводствах. (яц)

ПРЭЗІДЫУМ ВРН У ГАЙНАЎЦЫ

22 лістапада ў Гайнаўцы адбылося выязное пасяджэнне Прэзідыума ВРН. Удзельнічалі ў пасяджэнні члены Прэзідыума ВРН са старшынёй З. Спрыхам, старшыня Дэлегатуры НІК А. Младзяноўскі, І сакратар ПК ПАРП Л. Бартосяк, прэзас ПК ЗСЛ Е. Маркевіч, члены прэзідыума ПРН са старшынёй М. Самоцікам і кіраўнікі некаторых аддзелаў прэзідыумаў ВРН і ПРН. Прэзідыум выслухаў справаздачу прэзідыума ПРН у Гайнаўцы аб гаспадаранні зямлёй, аб гарадскім і вясковым прасторавым планаванні і аб рамонтах.

Сцверджана было, што за апошнія гады на Гайнаўшчыне праведзена была камасацыя на 20 тыс. гектараў зямлі, што дае магчымасць выкарыстоўваць яе больш рацыянальна. Засталося яшчэ каля 6,5 тыс. га. Цераспалосіца будзе поўнасцю ліквідавана ў 1973 годзе. Звернута была ўвага на лепшае загаспадароўванне зямель з дзяржаўнага фонду. У сувязі з вельмі масавым у апошні час індывідуальным будаўніцтвам вырашана было як найхутчэй зацвердзіць планы прасторавага будаўніцтва для ўсіх тыцаў пасяленняў павету.

СІМПОЗІУМ ХІМІКАЎ

У Белавежы адбыўся сімпозіум хімікаў. Арганізатарам яго былі Інстытут горнай хіміі і фізікахіміі ў Кракаве і Прадпрыемства сухой дэстыляцыі драўніны ў Гайнаўцы. У сімпозіуме ўдзельнічала каля 130 вучоных з розных навуковых пляцовак краіны. На закангэнне сімпозіума хімікі наведалі Гайнаўскае прадпрыемства сухой дэстыляцыі драўніны.

НАРАДА ОРМО

На днях у Беластоку адбылася нарада павятовых камендантаў ОРМО. У нарадзе ўдзельнічалі ваяводскі камендант МО палкоўнік Б. Нарэнгоўскі і прадстаўнік Галоўнай Каманды МО палкоўнік М. Гжэгорчык. Палкоўнік Б. Нарэнгоўскі ўручыў ганаровыя адзнакі «За заслугі ў ахове публічнага парадку» 15 членам ОРМО. На нарадзе падкрэслівалася вялікая дапамога спецыялістычных пляцовак ОРМО. Найбольшую дапамогу міліцыі аказалі члены ОРМО ў Замброўскім, Сямяцкім, Алецкім, Манецкім, Сувальскім, Кольненскім, Элцкім, Голдапскім, Беластоцкім і Аўгустоўскім паветах.

КОНКУРС АБ СССР

У рамах адзначэння 50-годдзя ўтварэння СССР аб'яўлены ваяводскі конкурс пад лозунгам «Ведаю ўсё аб Краіне Саветаў». Пратэктарат над конкурсам узяў на сябе Ваяводскі камітэт ФАН. Конкурс будзе трохступенны. Спачатку адбудуцца конкурсы ў грамадах, затым у паветах, а потым найлепшыя сустрэнуцца на ваяводскім. Удзельнічаць можна індывідуальна ці групамі ў розных арганізацыях (ПОП, ЗСЛ, ЗМС, ЗМВ, ЗГП, КГВ і іншыя). Для пераможцаў падрыхтаваны каштоўныя ўзнагароды. Дапаможныя матэрыялы да конкурсу трэба шукаць у публічных бібліятэках. (яч)

TELEWIZJA WARSZAWA

Niedziela, 3.XII.

7.40 Program dnia. 7.45 TV Kurs Rolniczy. 8.20 „Przypominamy, radzimy”. 8.30 „Nowoczesność w domu i zagrodzie”. 9.00 „Teleranek”. 10.20 „Niezwykłe przygody mr Westa w kraju bolszewików” („W starym kinie”). 11.20 Sprawozdawczy magazyn sportowy. 12.15 Dziennik. 12.30 „Gra Orkiestra TV Katowice” — program autorski Arno Babadżaniana. 12.50 „Przemiany”. 13.20 Dla dzieci: TV Teatr Lalek — „Przyjaciel małego Poko” — widowisko A. Chodorowskiej. 14.20 „Piórkiem i węglem”. 14.45 „U wodopoju i w głębi dżungli” — film dok. franc. („Prawa buszu”). 15.10 „Wielka gra”. 16.00 Sprawozdanie z międzynarodowych zawodów o Puchar Polski w jeździe figurowej na lodzie. 17.00 „Syn Salomei” („Żywoty pań sławnych”). 18.20 „Piosenka dla Ciebie”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Jarmark” — film TVP („Chłopi”) odc. II. 21.00. PKF. 21.10 „Halo Warszawa — tu Sofia”. 22.05 Magazyn sportowy.

Poniedziałek, 4.XII.

15.20 i 23.10 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Zwierzyniec”. 17.25 „Echo stadionu”. 17.35 „Teatr cygański w Moskwie” — film dok. radz. 18.25 TV Kurier Olsztyński. 18.45 „Eureka”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Teatr TV: A. Arbuzow — „Wybór”. 22.15 „Barbara na Barburkę” — Barbara Nieman śpiewa najpopularniejsze melodie operetkowe z towarzyszeniem orkiestry PR i TV pod dyr. St. Rachonia. 22.45 Dziennik.

Wtorek, 5.XII.

8.55 „Jarmark” — film TVP („Chłopi”) odc. II. 9.55 Dla szkół: (kl. II lic.) Język polski — J. Słowacki „Kordian”. 16.05 Program dnia. 16.10 „Oferty”. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodzieży: m. in. „Zaliczenie” — film TVP. 18.10 Magazyn medyczny. 18.40 „Kiedy nadchodzi jesienny szczyt” — program wiejski. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 Filmy, które warto zobaczyć: „Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa” — film fab. radz. 21.45 „Szczeciński Tydzień Teatralny” (Ogólnopolski Festiwal Zawodowych Teatrów Małych Form). 22.10 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.35 „Wieczór z Cleo Laine” — program rozr. ang.

Środa, 6.XII.

9.20 „Siedem dziewcząt kaprala Zbrujewa” — film fab. radz. 10.55 Dla szkół: (kl. VII) Fizyka — „Grawitacja i loty kosmiczne”. 11.55 Dla szkół: (kl. VII) Historia — „O wolność i sprawiedliwość”. 12.45 i 13.20 Mechanizacja Rolnictwa: cz. I i II. 14.00 „Wybieramy zawód”. 15.20 i 23.30 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Latający Holender” — „Szkoła Jungów 2000”. 17.10 Dla dzieci: H. Januszewska — „Jaworowe mosty”. 17.40 „Informacje — Towary — Propozycje”. 17.55 „Sylwetki X Muzy” — Władysław Hańcza. 18.20 TV Kurier Warszawski. 18.40 „Postawy” — publicystyka młodzieżowa. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Ucieczka hrabiego de Lavalette” — film franc. („Słynne ucieczki”). 21.10 „Świat i Polska”. 21.50 „Artyści, których podziwiamy” — Barbara Bittnerówna. 22.35 Dziennik. 22.45 Wiadomości sportowe. Sprawozdanie z meczu koszykówki mężczyzn w ramach rozgrywek o Puchar Europy: Śląsk (Wrocław) — Quatro-Momil (Włochy).

Czwartek, 7.XII.

10.55 „Ucieczka hrabiego de Lavalette” — film franc. („Słynne ucieczki”). 11.55 Dla szkół: (kl. VII—VIII) Język polski — „Radio”. 12.45 Dla szkół: (kl. II—IV) Język polski — „Ballada”. 14.00 Matematyka w szkole: „Funkcje, równania i nierówności” cz. III. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem”. 17.45 „ZSRR — 50” — program przygotowany przez TV radziecką. 19.10 „Przypominamy, radzimy”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Rezydencja lordów” — film fab. ang. 21.05 PKF. 21.15 „Za kulisami rekordu” — program ekonom. 21.45 „Spotkanie z Andrzejem Boguckim”. 22.20 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Piątek, 8.XII.

9.00 „Rezydencja lordów” — film fab. ang. 9.55 Dla szkół: (kl. VII) Wychowanie obywatelskie — „W wielkim magazynie”. 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Wychowanie obywatelskie — „Najwyższy dowód uznania”. 11.55 Dla szkół: (kl. VIII) Chemia — „Ważne fermentacje”. 15.20 i 23.05 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora”. 17.25 „Nie tylko dla pań”. 17.45 „Gramy o telewizor”. 18.10 TV Kurier Mazowiecki. 18.30 „Turystyka i wypoczynek”. 18.45 „Orbita”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Ptaki z czterech stron świata” — film dok. rum. („Delta Dunaju”). 20.40 „Panorama Tygodnia”. 21.20 Teatr TV na świecie: „Taka spokojna wigilia” — widowisko TV Słowackiej. 22.05 Gra Rudolf Kerer — pianista radziecki. 22.35 Dziennik. Wiadomości sportowe.

Sobota, 9.XII.

8.35 „Sześć czarnych koni” — film fab. USA. 9.55 Dla szkół: (kl. V) Geografia — „Ekspresem przez Europę”. 10.25 „Ptaki z czterech stron świata” — film dok. rum. („Delta Dunaju”). 10.55 Dla szkół: (kl. VIII) Nauka o człowieku — „Układ oddechowy”. 15.25 Program dnia. 15.30 Program I proponuje. 15.50 Redakcja Szkolna zapowiada. 16.05 TV Informator Wydawniczy. 16.30 Dziennik. 16.40 Teatr Młodego Widza: K. Siesicka — „Beethoven i dżinsy”. 17.50 „Z kamerą wśród zwierząt”. 18.35 „Godzina Orfeusza”. 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.15 „Śląsk” na XV-lecie OTV Katowice” — program rozrywkowy. 21.25 „Sześć czarnych koni” — film fab. USA. 22.40 Dziennik. Wiadomości sportowe. 23.10 „Śpiewa Mina” („Bez przerywników”).

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek, 1 grudnia

8.15 Film fab. 10.30 Szkoła szachów. 11.00 Filmy dokument. 14.10 Program dnia. 15.15 Wieś białoruska. 16.30 Nasi goście. 17.00 Kazachstan. 19.00 Czas. 19.30 Spektakl TV. 21.05 Panorama nowin.

Sobota, 2 grudnia

8.05 Film fab. 14.00 Program dnia. 14.30 Wieś białoruska. 16.20 Film animowany dla dzieci. 16.30 Koncert. 17.00 Czas. 17.30 Hokej CSKA — „Chemik” (Woskresieńsk). 19.45 Koncert. 20.00 Panorama nowin.

Niedziela, 3 grudnia

7.00 Program dnia. 8.30 Kiosk muzyczny. 9.00 J. Kupała. Transmisja z Kolumnowej Sali. 11.20 Szkatułka muzyczna. 14.30 Klub filmowy. 16.10 Estrada białoruska. 16.50 Przegląd międzynarodowy. 17.00 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Koncert. 20.30 Artystka ludowa BSRR Z. Browarska.

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 167

Снежань. 1972 год набліжаецца к канцу. Настаў час падлікаў і справаздач і на нашай творчай ніве. Штомесячная старонка «Белавежа» ў «Ніве» — асноўная літаратурная трыбуна беларускіх аўтараў, якія гуртуюцца ў літаратурна-мастацкім аб'яднанні пры Галоўным праўленні БГКТ. Дык варта глянуць, з якімі творчымі здабыткамі заканчвае «Белавежа» гэты год.

І хоць у мастацтве твораў не ацэньваюць паводле іх колькасці, прывядзём некаторыя лікі, бо яны, здаецца нам, даволі паказальныя ў ацэнцы актыўнасці пішучых. І так, у дванаццаці нумарах «Белавежы» выступілі 22 аўтары, яны апублікавалі 96 твораў, у тым ліку 2 пераклады з польскай мовы. З гэтага 9 аўтараў — гэта дэбютанты і ім належыць 30 твораў.

Сярод апублікаванага ў 1972 годзе знаходзіцца 88 вершаў і толькі 8 празаічных мініяцюр-абразкоў. Найбольш плённым аўтарам з'яўлецца А. Барскі (26 вершаў) і З. Сачко (9 вершаў), якая дэбютавала ў гэтым годзе. Вывады напрошваюцца самі. «Старэйшаму» пакаленню «белавежцаў» яўна не хапае пораху, толькі А. Барскі знаходзіцца ў высокай творчай форме, іншыя ж, раней нават і вельмі плённыя, як В. Швед, Я. Бурш, А. Свісёк, не адазваліся ў гэтым годзе хоць бы адным вершам. Яшчэ горш выглядае справа з празаічнымі творамі, іх зусім не было ў гэтым годзе ў «Белавежы», бо мініяцюры К. Бандарука і С. Яновіча цяжка аднесці да чыста празаічных твораў, яны — творы з пагранічча паэзіі і прозы. У гэтай сумнай карціне ёсць толькі адзін светлы прамень — даплыў у «Белавежу» значнай колькасці маладых літаратурных сілаў з абяцаючымі творчымі задаткамі.

ПЛЁН ГОДУ

Столькі са статыстыкі, а што на мастацкай палітры «Белавежы»?

У гэтым годзе ў непараўнальна большай меры, чым ва ўсёй сваёй ранейшай творчасці, А. Барскі запрапанаваў глыбокую па сваіму зместу грамадзянскую, філасофскую і пейзажную лірыку, адмаўляючыся зусім ад любоўнай тэмы (ніводнага верша аб каханні!). І не будзем таіць, што гэты радыкальны тэматычны паварот А. Барскага нас вельмі радуе, бо нельга ж увесь час успрыймаць свет праз туман любоўнага ап'янення, хоць яго апафеоз жаночага цела і варты быў пахвалы. Цяпер мы ўбачылі лірычнага героя А. Барскага вольнага ад сексуальнай дамінанты, і ён стаў нам больш блізкі і прывабны. Балючы і трывожны яго свет пошукаў, перажыванняў і расчараванняў. Толькі прырода — нямая дыґ нязменная ў свaёй прыгажосці і сэнсе існавання — вось ідэал, да якога заўсёды звяртаецца лірычны герой паэта і знаходзіць у ёй нейкі душэўны спакой.

Тэма, адкінутая А. Барскім, знайшла прыхільніка ў Я. Чыквіне. І хоць ён спрабаваў у «Да цябе прыду...» і «Ёсць у Варшаве хараство...» даць сексу нейкі філасофскі сэнс, гэта ў яго не выйшла. Больш удачным з'яўляюцца «Камень» і «Усе мы...», хоць і цяжка згадзіцца з той прэтэнзіёзнасцю да несмяротнасці свайго імя, якую заявіў аўтар у «Мы жывём...»

Крок наперад зрабіў У. Гайдук сваім прыемным трыялетам «Жняя», сумнай баладай «Максім Зарэчны» і кволенькай пакуль, што спробай шукання новай тэмы і формы ў «Шуканні сэнсу», хоць, здаецца нам, кірунак яго пошукаў павінен усё ж ісці да выкарыстання фальклорных матываў.

Ю. Зубрыцкі запрапанаваў два вершы, з іх нам больш да спадобы маленькая цацка «След», чым даўжэзныя разважанні над «Адамавай памылкай». Зрэшты, Ю. Зубрыцкаму, па нашаму меркаванню, лепш удаюцца кароткія формы, у якіх ён дае скандэнсаваную думку ў прадуманай лаканічнай пастаці.

У Л. Танкевіча заўважаецца павольны паварот да змены тэмы (дагэтуль пераважна прыродаапісальнай) і формы (рэгулярнай сілаба-тонікі) на філасофскія разважанні і сучасны танічны верш («Сярод спраў...»). Пошукі — добрая справа, але ўсё ж мы любуемся традыцыйнымі «Пацеркамі».

(Працяг на стар. 4)

* * *

Чаго прыйшла
такая стройная і мілая
з грудзьмі і розумам
так як належыць
ці ў стане як дагэтуль я кахаць
вербы пахілыя
у роднай Белавежы
дзяўчына — слова простае і чыстае
з лісцём блакітным
і з зялёным небам
ці не заслоніць мовы мне вячыстай
і поля — маткі хлеба
не лёгка крок зрабіць
такі дзівосны
які вядзе назад
ідучы ўперад
прыйшоў увосень адгалосак вёснаў
ці верыць?

Алесь Барскі

На бельскім дыялекце

ЗАБАВНЫ МАЛЫШІ

малыші
любят говорíті
о делах старшіх
і то так поважно
што аж сміех бэрэ
знаеш што
кажэ і жмурыт очы
пуойдэм на бабы
туолько прíді тутай узаўтра
і так як старші
шукае очы фацэткі
хоч рувноваґу
трудно ёму шчэ ўтрыматі
потым
сьміецца як шарлатан
б'е ногою маленькі ходнік
і спрытно стрыляе
сьліну чэрэз зубы

Зося Сачко

НІХТО НЕ ВЕДАЕ

Дзе пачатак
а дзе
канец
нашай дарогі...
Няма
пачатку
ні
канца...
Жыццё...
Чалавек
па ўсякіх
дарогах
шчасця шукае...
Ніхто
не ведае
не знае
дзе канец
яго дарогі...
Дарога
не ў кветках
па ёй
ісці трэба
заблудзіць
можна хутка
мінуць цэль
можна...
Усяк бывае
а калі ідзеш
канца
не відаць
і пачатку
тожа...
Ніхто не ведае
не знае
дзе канец
яго дарогі...

Ірэна Баравік

Завіравала ў танцы
восень
дажджлівая,
абсыпала
зямлю
чорным лісцем.
Пасумнелі
дрэвы
далёкія,
сонныя...
Гэй, вясна,
адгукніся!

Надзея Артымовіч

ВУЛІЦА Ў ГОРАДЗЕ СВЯТОЧНЫМ

Вуліца — кірмаш уяўленняў, прыхаваных за пазуху, каб ізноў прынесці іх крадком ды прыглядзецца, ці не час цаніцца? Вуліца — гэтак сама трацiш старыя дамы прыгажосці і на дзеснах іх ставіш белавострыя, каб жыць. Вуліца — у тумане панурая, як думкі безнадзеі, імкнешся станогаю хадою ў нябачанае.

Вуліца, ідуць натоўпы шчаслівых напаказ. Ідуць і ідуць.

Сакрат Яновіч

МАЯ МОВА

Ты вырасла між залатых палёў
Са смуклых кос бяроз зялёнавокіх.
Ўзнялася, як жар-птушка, ад лугоў —
Аж да блакіту купалаў высокіх.

Плыла патокам свежасці з крыніц
І ружавела ранкамі прадвесняў,
Квітнела вішняй з пахам мядуніц,
Вілася ў сэрцах мілагучнай песняй.

Ты з буйных рос, з мігцення ясных зор —
Сплялася з сонцам, з запахам ліпнёвым
І палілася з сэрцаў на прастор,
Каб звацца нашай, беларускай мовай.

Ты, мова, пошум нашых буйных ніў,
Бурленне рэчак, чыстасць хваль высокіх,
Са спевам птушак пушчы пераліў
І сок жыцця ў садах чырвонабокіх.

На гэтай мове люба так спяваць
І славіць свет, людзей і край наш новы,
І аб каханні лёгка расказаць
На нашай роднай, блізкай сэрцу мове.

І без цябе каму ж магчыма жыць?
З табой, як з кроўю, нельга мне расстацца.
Твой спеўны звон так радасна гучыць,
Як першы смех маленства роднай маці.

Я адыйду з гадамі у зямлю
І забяру з сабой сваё істненне,
А душу з мовай-песняй ў свет пушчу —
Няхай жывуць вякамі ў пакаленнях.

Зося Стаськевіч

МАКСІМ ЗАРЭЧНЫ

Захварэў стары Максім Зарэчны
І адчуў, што канец прыходзіць,
Дык пачаў перад сваёю смерцю
Разважаць пражытую дарогу.

Лёс не быў ласкавы для Максіма,
Гора было многа, шчасця мала,
Як хацеў з сябе сярмягу скінуць,
На кажух заўсёды не хапала.

Потым дзеці ў свет пайшлі шырокі,
Дачка замуж у Зялёну Гуру,
А сыночак Юрка сінявокі
На Сілезіі буруе вугаль.

Ну, вядома, час змяніўся дужа,
Ён адзін у хаце, як той палец,
І ніхто старому не прыслужыць,
І грамнічнай свечкі не запаліць.

Слёзы коцяцца на твар старэчы,
Цяжка дыхаць, коле моцна ў плечы,
Вось каб хоць без болю раз прылегчы
І сніць сон, які здаецца вечным.

Усё жыццё пражыў, як было трэба,
І не скрыўдзіў нават і сабакі,
Засталося чыстае сумленне,
З ім цяпер не цяжка паміраці.

Уздыхнуў стары Максім Зарэчны
І ляжыць на печы ўжо спакойна,
Можа сніцца яму пасля смерці
Шыр зялёнага вясковага поля.

Ул. Гайдук

Ежы Літвінюк, народжаны ў 1923 годзе ў УССР, паэт, а таксама вядомы перакладчык беларускай паэзіі на польскую мову.

З Еваю Адам яблыка ўкралі. Праметэй агонь.
І мы ва ўсім ад вякоў за гэта вінаваты.
Што б не зрабілі — божая пагоня
І кара божая. Праўда супастата.

Неба нашае цяпер. Божы гром у чалавеку.
І з належнаю пашанай для былін старога
Варта запісаць на памяць элементы бога,
Што глыбей ад Хірасімы моршчыць чало века.

*

Яшчэ аб зайздрасці: сябры адведаць
ужо не прыдуць, другіх таксама час сагнаў...
Але ці ж варта зайздросціць вучонаму ведаў,
вады для ракі, а свечцы агню?

З году ў год сябе мы лепім цяжкай працай,
Быццам бы гатова ўсё — а ўжо шчыліны
і штодзённая трывога, каб хоць не застацца
у патухшай печы толькі кучай гліны.

З польскай мовы пераклаў Я. Чыквін

Гарцэры робяць падборку сцэнічных твораў для мастацкай праграмы.

ШКОЛА ў МОРЫ

Новы будынак школы ў вёсцы Мора Гайнаўскага павету быў пабудаваны ў 1961 годзе. Паколькі адкрыта восем класаў і ў сувязі з тым сабралася значна большая колькасць вучняў, новы будынак быў зацесны, не хапала класаў. Дырэктар школы Юзэф Зінкевіч арганізаваў тады жыхароў Мора да грамадскага чыну. Быў пабудаваны другі будынак, на тры залы. Зараз ёсць тут фізіка-хімічны кабінет, школьная майстэрня і адзін клас. Апрача таго, быў пабудаваны гаспадарчы будынак. Грамадскі чын склаў суму 160 тысяч злотых. І так вучні з Мора маюць цяпер добрыя ўмовы да навукі ў школе. Асабліва добра забяспечаны навуковымі дапаможнікамі фізіка-хімічны кабінет і майстэрня. Заняткі ў іх вядзе настаўнік Юзэф Барвінскі.

Асабліва прыемна пабываць у школьнай бібліятэцы, якую вядзе дырэктар школы. Кніжкі стаяць на паліцах роўнымі радамі, усе акуратна абложаны шэрай паперай і размешчаны паводле алфавіту. Кніжкі прымаюць і выдаюць вучаніцы старэйшых класаў. Утульна тут і ціха.

Калідор упрыгожваюць разнакаляровыя сценгазеты, фотагазеты і вітрыны, у якіх знаходзяцца цікавейшыя навуковыя дапаможнікі, уласнаручна зробленыя на ўроках практычных заняткаў, партрэты, кветкі.

Настаўнік Юзэф Барвінскі знаёміць нас з багатай працай гарцэраў. У новым навучальным годзе ён вядзе гарцэрскі атрад, які налічвае 59 асоб, гэта амаль уся моладзь старэйшых класаў. Гарцэры рыхтуюць школьныя вечарыны, выстаўкі і г.д. У гарцэрскай хроніцы як наяўныя доказы знаходзім квітанцыі на розныя сумы грошай, якія яны высылалі на сцяг для міліцыянераў, на пабудову цэнтра здароўя дзіцяці, на Каралеўскі замак у Варшаве, у павятовы камітэт грамадскай дапамогі. У хроніцы знаходзім свежыя ўражанні з гарцэрскіх баляў, з сустрэч з гарцэрамі з суседніх школ, супольных з імі гульняў. Гарцэры дапамагаюць мясцовым пажылым жыхарам прынесці вады, дроў ці распаліць у печы, збіраюць макулатуру, нядаўна арганізавалі яны ў школе выстаўку сельскагаспадарчых пладоў з палёў і агародаў мясцовых сялян, арганізуюць дэманстрацыю цікавых кінафільмаў, а зараз рыхтуюцца да зімняй алімпіяды і задумваюцца, як найлепш арганізаваць навагодні маскарад.

У школе ў Моры працуе 6 настаўнікаў. Трое з іх: дырэктар Юзэф Зінкевіч і настаўнікі Валянціна Зінкевіч і Юзэф Барвінскі арганізавалі праблемныя курсы беларускай мовы, педагагізацыі бацькоў, палітэхнічныя і іншыя. Усе яны карысталіся вялікім зацікаўленнем сярод моладзі і дарослых. Ужо тры разы настаўнікі арганізавалі курсы для тых, хто яшчэ не мае закончанай пачатковай адукацыі. Дагэтуль такога роду курсы закончыла больш ста асоб.

Школа ў Моры гэта сапраўдны цэнтр культурнага жыцця. У школе дэманструюцца адзін раз у тыдзень кінафільмы для жыхароў вёскі, тут адбываюцца акадэміі з удзелам усіх мясцовых жыхароў, вясковыя сходы і іншыя мерапрыемствы.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

У чарзе па кніжку.

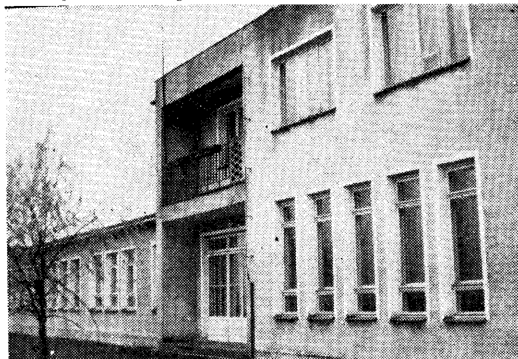

Школа ў Моры.

Весткі з чаромхаўскай паравазоўні

У чаромхаўскай паравазоўні працуе больш як чатырыста чалавек. Прадпрыемства гэта мае сваю даволі вялікую партыйную арганізацыю, сваю прафсаюзную раду і сваю пазыковую касу. Каса тэкая вельмі патрэбна, і рабочыя ў апошнія гады без аніякіх клопатаў карыстаюцца ёю. Яны ахвотна арганізавалі яшчэ адну касу, на рахунак якой кожны месяц ад кожнага працаўніка з зарабатнай платы адлічваецца па 5 зл. Гэта так званы пасмертны фонд. Калі памрэ працаўнік паравазоўні, на яго пахаванне выплачваецца тады 4 тыс. зл. Калі ў працаўніка памрэ жонка, выплачваецца 2 тыс. злотых, а калі дзіцё — 1 тыс. зл. Гэтая каса здабыла аўтарытэт — ніхто ніколі не ведае, што з ім можа здарыцца. А на чыгунцы бываюць розныя няшчасныя выпадкі.

Чаромхаўская паравазоўня мае таксама свой уласны духавы аркестр. Выступае ён на розных урачыстасцях, а падчас пахаванняў чыгуначніка жалобнай музыкай праводзіць яго. Так было, калі машыніст Міхал Селях загінуў пад коламі паравоза, так было, калі памёр Збігнеў Бартосяк і іншыя. Рабочыя разам са сваім аркестрам аддаюць чэсць свайму памершаму сябру. Прыгожая гэта традыцыя.

М. Хмялеўскі

Перамагла зборная Гайнаўшчыны

Ваяводскі розыгрыш па футболу на кубак старшыні Ваяводскага праўлення ЗМВ адбыўся ў Белавежы. Прымалі ў ім удзел найлепшыя футбольныя каманды ЛЗС з 8 паветаў, у тым ліку з Дуброўскага, Сямяціцкага, Беластоцкага і Гайнаўскага. Перамагла зборная каманда з Гайнаўшчыны ў наступным складзе: Уладзімір Амельянюк, Юрка Каіль (варатар), Юрка Раковіч, Андрэй Мароз, Янка Бушко, Мікалай Бушко, Уладзімір Дзенісюк, Анатоль Раманюк, Пётр Раманюк, Рыгор Сахарчук, Мікалай Карпюк, Уладзімір Бароўскі і Мар'ян Шчэнсны. Другое месца заняла футбольная каманда з Дуброўшчыны і трэцяе — футбалісты з Лапскага павету.

Найлепшым варатарам розыгрыша быў прызнаны Юрка Каіль і найлепшым стральцом — Пётр Раманюк, абодва яны з ЛЗС Чыжыкі. (ця)

ПЛЁН ГОДУ

(Працяг са стар 3)

І не беспадстаўна. Бо якраз З. Стаськевіч дала ўзор і прыклад усім «белавежцам» таго, якія дасканалыя рэчы можна ствараць у традыцыйнай сілаба-тоніцы. Аўтар змясціла ўсяго тры творы. Нямнога, праўда, але і іх хапае, каб выразіць прызнанне таленту паэтэсы і смела заявіць, што яны — адзін з найбольшых, калі не самы найбольшы, са здабыткаў сёлетніх нумароў «Белавежы». Мы ў захапленні ад «Белай песні» і «Песні мору», рэкамендуем чытачу і «Маю мову», што змешчана побач.

Каштоўнай знаходкай з даваеннага часу і жудасных дзён акупацыі і прабывання аўтара ў фашысцкім канцлагеры з'яўляюцца вершы Асунка (І. — Я. Шусціцкага), прасякнутыя любоўю да роднага краю.

С. Яновіч прапануе свае чатыры мініацюры. На жаль, не такія ўжо ірдзістыя, свежыя і глыбокія, як у папярэднія гады. Суцішыліся яны і збляклі. Шкада! Затое на небасхіл выразна падымаецца ў нас К. Бандарук. Яго мініяцюры-абразкі «Карты» і «Забава» дасканалыя ў сваёй вымове і форме. Што ж, К. Бандарук выразна перарос свайго літаратурнага настаўніка С. Яновіча.

Нельга абмінуць свежай з'явы ў жыцці «Белавежы», а іменна — твораў, напісаных дыялектам. Запачаткаваў іх у мінулым годзе Я. Кірызюк, і з яго лёгкай рукі пасыпаліся іх шмат. І гэта нас радуе, што маладыя творцы адкрылі прыгажосць свае роднай гаворкі, шануюць яе і імкнуцца выказваць у ёй задушэўныя думы і пачуцці. Але ўсё ж варта, каб яны не абмяжоўваліся гаворкай і імкнуліся ўдасканальваць сваё валоданне беларускай літаратурнай мовай. Гэта пашырыць іх творчыя гарызонты і павялічыць кола чытачоў.

Сярод сёлетніх дэбютантаў спеласцю сваіх твораў вылучаецца У. Шклярук і яго «Ода на салому» выразна ўданая рэч. Сярод паэтычнай моладзі найбольш абяцаюча выступілі Н. Гаўрылюк, І. Баравік, М. Семянюк і З. Сачко. Іншыя прадставілі па аднаму-два вершы і цяжка што-колечы па іх меркаваць. Адно тут пэўнае — трэба пісаць і працаваць над сваімі творамі.

І на заканчэнне крыху аптымізму. Усё ж плён адыходзячага літаратурнага году ў «Белавежы» выразна ўзбагаціў наш літаратурны загончык, хоць мо і не ў такой меры, як належала б спадзявацца ад «белавежцаў».

Ігнат Снарскі

VII З'ЕЗД БГКТ

У гонар нашых вялікіх землякоў

(ВЫСТУПЛЕННЕ ЯНКІ КІСЕЛЯ — ГАСПАДАРА З ГАРКАВІЧАЎ САКОЛЬСКАГА ПАВЕТУ)

Я. Кісель у сваім выступленні звярнуў увагу на тое, што неабходна падрыхтаваць настаўнікаў беларускай мовы і больш патрабаваць ад іх. Гэта будзе спрыяць адпаведнаму ўзроўню навучання роднай мове і большаму зацікаўленню ёю.

Неабходна таксама, каб Галоўнае праўленне БГКТ паклапацілася пра аднаўленне працы эстраднай групы «Лявоніха». Прамоўца падкрэсліў, што «Лявоніха» адыграла велізарную ролю ў папулярызацыі беларускай песні, музыкі і танца. Яе выступленні карысталіся вялікім поспехам не толькі ў Беластоцкім ваяводстве, але і далёка па-за яго межамі. Нестабільнасць кадраў у гэтым калектыве не можа быць прычынай ліквідацыі калектыву. У мастацкіх калектывах наогул артысты змяняюцца даволі часта, і неабходна пастарацца толькі знайсці адпаведных артыстаў для «Лявоніхі», гарантуючы ёй яе далейшую вельмі карысную дзейнасць.

— У дзейнасці нашай арганізацыі мы не павінны забыць пра тых людзей, — падкрэсліў Я. Кісель, — якія ўсё сваё жыццё прысвяцілі высакароднай справе вызвалення працоўных мас з-пад прыгнёту буржуазіі і памешчыкаў. Сярод слаўных імёнаў барацьбітоў за народную справу знаходзяцца таксама выхадцы з вёскі Гаркавічы — Павел Валошын і Сяргей Прытыцкі.

Павел Валошын быў выдатным дзеячом «Грамады», паслом Сейма ў міжваеннай Польшчы. Ён усё сваё жыццё і дзейнасць прысвяціў справе барацьбы за лепшае жыццё працоўных.

Сяргей Прытыцкі — гэта вядомы рэвалюцыянер і актывіст КПЗБ, выдатны дзеяч Камуністычнай партыі Беларусі і цэнтральных дзяржаўных органаў Беларускай ССР. Свой шлях рэвалюцыянера ён пачынаў у вельмі цяжкіх умовах падпольнай працы. Дзейнічаў у асяроддзі рабочых і сялян Беласточчыны. У гэтым годзе ў яго роднай вёсцы Гаркавічы адкрыты пакой-музей, у якім сабраны фотаздымкі і дакументы, прадстаўляючыя дзейнасць Сяргея Прытыцкага. Наша таварыства павінна паклапаціцца пра тое, каб падрыхтаваць даклад аб дзейнасці С. Прытыцкага і выступіць з ім перад шырокім колам грамадства Беласточчыны. Для ўшанавання памяці выдатнага рэвалюцыянера новай Фабрыцы будаўнічай сталяркі ў Саколцы трэба даць імя Сяргея Прытыцкага.

Аб дзейнасці і патрэбах

(ВЫСТУПЛЕННЕ ВІКТАРА ШВЕДА — ПРАДСТАЎНІКА АДДЗЕЛА БГКТ У ВАРШАВЕ).

Сваё выступленне мгр Віктар Швед прысвяціў у асноўным справам дзейнасці і патрэбам працы варшаўскага аддзела БГКТ.

Варшаўскі аддзел вядзе шматгранную дзейнасць. Тут праведзена і запла-

Пачатак на стар. 1

Школа здароўя і гігіены

Другая ступень школы здароўя ў асноўным арганізуецца там, дзе ўжо былі школы першай ступені. Паколькі наша вёска вельмі хутка механізуецца, ЗМВ заняўся вучобай сялян у галіне бяспекі і гігіены працы. Зразумела, што тэматыка менш атракцыйная, чым, скажам, лекцыі аб венерычных хваробах, але лічым, што яна надта патрэбная. І таму школы другой ступені арганізуем перш за ўсё ў асяроддзях, якія адзначаюцца большай актыўнасцю.

У гэтым годзе арганізавана ў павеце 39 школ здароўя, з чаго школ другой ступені — пяць. Гэта вялікая колькасць. Лічымся з тым, што ў некаторых мясцовасцях па розных прычынах школы могуць перастаць дзейнічаць. Аднак хачу падкрэсліць, што ў нашым павеце ў сярэднім дзейнічала ў мінулым па 30 школ здароўя.

— *Вось іменна, як вы ацэньваеце мінулы вучэбны год?*

— Адносна ліку я ўжо выказаўся. Хачу таксама падкрэсліць, што іншых статыстычных даных не маем, таму што тут не вядуцца ніякія журналы курсаў, не робяцца спіскі ўдзельнікаў. Агульна можна сказаць, што там, дзе адбываюцца сістэматычна лекцыі, прысутных шмат. Можна было заўважыць, што моладзь перш за ўсё цікавіцца лекцыямі з галіны асабістай гігіены, венерычнымі хваробамі, а старэйшае пакаленне больш цікавіцца хваробамі сэрца і іншымі хваробамі старэйшага ўзросту.

З існаваннем такіх школ звязаны т. зв. белыя нядзелі. У вёску едзе група лекараў і студэнтаў медыцыны. На месцы ў вёсцы робяць яны лекарскі агляд усяго насельніцтва. Напрыклад, 12 лістапада г.г. 30 чалавек медыцынскага персаналу выязджала ў Ялоўку і Падазераны.

— *Сярод такой колькасці школ напэўна ёсць больш і менш актыўныя?*

— Зразумела. Мне хацелася б вельмі добра выказацца аб школе здароўя ў Сякерках. Тут моладзь вельмі актыўная. Удзельнікі супрацоўнічаюць з выкладчыкам, часта самі прапануюць тэматыку лекцый. Самі стараюцца знайсці патрэбную літаратуру або нават атрымаць у Беластоку фільмы, тэматычна звязаныя з заняткамі ў школе.

Хочацца асабліва цёпла сказаць пра такіх актывістак як Тэрэса Яронька з Сякерак, Антаніна Лазэўская з Студзянак ці Зофія Маркоўская з Абрубнік. Неабходна тут прывесці прозвішчы такіх лекараў, як др Яблонскі і др Зарэмбскі, якія самаахвярна грамадска працуюць на ніве шырэння санітарнай асветы на вёсцы.

На жаль, мы надалей адчуваем недахоп кадраў. Зачаста, па-мойму, лекары вясковых цэнтраў здароўя адмаўляюцца ад дапамогі ў вядзенні школ здароўя, хаця маюць часта самаходы і, што найважнейшае, найлепш знаюць асяроддзе.

— *А якая будучыня школ?*

— Перш за ўсё хочам іх зрабіць больш цікавымі. Хочам даць больш фільмаў, дыяфільмаў і іншых гэтага тыпу дапаможнікаў. Хочам і выступаем за тое, каб да ўмоў і патрэб нашых школ дапасаваць радыё і тэлевізійныя перадачы. У будучыні мы намераны пашырыць колькасць школ і тэматыку адносна БГП (бяспекі і гігіены працы).

Размаўляў А. Карпюк

(Працяг са стар. 1)

ПРА ПАМЕШЧЫКА АТУПА І ЦЯПЕРАШНІХ ГАСПАДАРОЎ

суседзяў-аднаасобнікаў. Гадавыя надоі малака — 3100 літраў ад каровы, а ўраджай збожжа такі, што і верыць не хочацца. Ячменю «дамазы» — звыш 42 цэнтнеры з аднаго гектара, пшаніцы «эрас» — звыш 30 цэнтнераў, жыта і аўса — па 25 цэнтнераў.

— Цудаў ніякіх мы ў сябе не робім, — сцвярджае старшыня. — Стараемся толькі прымяняць на практыцы ўсе ўказанні сельскагаспадарчай навукі. Тут рашаючы голас маюць заатэхнікі Станіслава Кавальская і яе муж-агрангом, які ў нас з'яўляецца кіраўніком прадукцыі.

За вокнамі кабінета старшыні ў хуткім тэмпе растуць сцены нейкага будынку.

— *Што гэта будзе?*

— Сталовая, святліца, чатыры кватэры, гасцінны пакойчык і бюро спулдзельні.

— *Значыць, назаўсёды ўжо пакідаеце Атупаў палац?*

— Мы яго грунтоўна адрамантуем і часткова прызначым на жылыя кватэры, а часткова на асветна-культурныя мэты. Моладзь гэтага патрабуе, бо яна хоча пагуляць.

— *А дух Атупа вас не палохае?*

— Мы ж не з таго пакалення, што баялася паноў.

Віктар Рудчык
фота аўтара

(Працяг са стар. 1)

На радзіме ЯКУБА КОЛАСА

Пасля агляду музея Якуба Коласа і пакупаўшыся ў Нёмане, едзем у славутую Альбуць, якой столькі цеплыні, столькі сэрца адпускае Колас у паэме. Альбуць — сапраўды цудоўная мясціна: навокал лес, недалёка хаты лужок зялёны, які абступае чарада дубоў-асілкаў, працякае журботная крынічка. У кожнага з нас прыўзняты настрой... Ходзім, усё вокал аглядаем. Ходзім па тутэйшых сцежках-дарожках, так і здаецца, што зараз жа напрэцца на нас «шалаўлівы» і штукар на ўсе рукі Уладзік, або прымчыцца станоўчы Алесь, і то напэўна з «начаткамі» пад пахай, або пакажацца заўсёды ціхі задумёны Костусь. Але мы іх не ўбачылі, і аж не верыцца, што тыя, хто ў паэме з'яўляецца ўвасабленнем маладосці, радасці і жыцця — ужо адыйшлі ад нас назаўсёды.

Час ляціць няўмольна. Няўмольна набліжаецца таксама канец нашай кароткай экскурсіі на радзіму Якуба Коласа. Бывай, Мікалаеўшчына, бывайце добрыя людзі!

В. Сакоўскі

Ф·А·Л·Ь·К·Л·О·Р

Сямейная

Andante

За га-ро-ю да й за лу-гам, — за га-ро-ю да й за лу-гам, а там Я-сё га-рэ плу-гам, а там Я-сё га-рэ плу-гам

За гарою да й за лугам,
За гарою да й за лугам,
А там Ясё гарэ плугам.
А там Ясё гарэ плугам.
Панясу я яму есці,
Панясу я яму есці —
Чы ні скажа ён мне сесці?
Чы ні скажа ён мне сесці?
Панясу я яму піці,
Панясу я яму піці —
Чы ні будзя гаварыці?
Чы ні будзя гаварыці?

Ён наеўса, ён напіўса.
Ён наеўса, ён напіўса.
І на ралю паваліўса.
І на ралю паваліўса.
— Уставай, Ясю, чом ні гарэш?
Уставай, Ясю, чом ні гарэш?
Чом да міне ні гаворыш?
Чом да міне ні гаворыш?
— А я ляжу ды й думаю,
А я ляжу ды й думаю,
Што нілюбу жонку маю,
Што нілюбу жонку маю.

Ад Ніны Шупіцы, 1926 г. нараджэння, вёска Кнышэвічы, грамадская рада Бабікі, пав. Саколка, запісаў 7 чэрвеня 1972 г. Мікалай Гайдук. З магнетафоннай стужкі нотны запіс зрабіў Эдуард **Гойлік**.

САБАКА — ПРЫЯЦЕЛЬ ЧАЛАВЕКА

Сабака — найбольш разумная хатняя жывёліна. Сабака — прыяцель чалавека. Хто меў або мае сабаку, дакладна ведае, як ён сардэчна спатыкае жыхароў дома, якія вяртаюцца дадому, як ён любіць спадарожнічаць ім на полі, у дарозе і як ён становіцца ў абарону гаспадара, калі хто-небудзь нават жартам наткнецца на яго. Сабакі сцерагуць дом, яны знаюць сваіх кароў, а нават сваіх курэй. Вельмі дапамагаюць сабакі пастухам.

Але ёсць сабакі вучоныя, дрэсіраваныя, якія выконваюць нават даволі складаныя заданні. Усе мы добра помнім Шарыка з кінафільма «Чатыры танкісты і сабака», які стаў неадлучным членам экіпажа. А вось яшчэ іншыя факты. На працягу васьмі гадоў (1958—65) дрэсіраваныя міліцыйныя сабакі выкрылі ў Польшчы віноўнікаў 78 забойстваў, 419 нападаў, 3424 уламанняў і 6449 пакражаў. Дзякуючы міліцыйным сабакам атрымана ўкрадзеная маёмасць вартасцю больш як на 38 мільёнаў зл.

У розных краінах свету ўстаноўлены нават помнікі заслужаным для людзей сабакам. У Парыжы пастаўлены помнік сабаку, які выратаваў у часе снежных заносаў у Альпах 41 чалавека. У Берліне пастаўлен помнік сабаку-праваднiку сляпых, а ў Номе на Алясцы — Балту — важаку запражкі, на якой у часе эпідэміі ў занесены снегам пасёлак была дастаўлена супрацьдыфтэрыйная сываратка, а ў Калтышах пад Ленінградам — сабаку, які служыць навуцы, у горадзе Асака (Японія) — запражцы ездавых сабак, пакінутых для абслугі экспедыцыі падчас зімоўкі ў Антарктыдзе. У Борга Сан Ларэнца (Італія) пастаўлен помнік сабаку Вернаму, які трыццаць гадоў кожны вечар хадзіў на аўтобусны прыпынак сустракаць свайго гаспадара, які загінуў на вайне. У арміі Напалеона быў слаўны сабака, які прымаў удзел у баях пад Аўстэрліц і Марэнга. За заслугі ў часе баёў ён некалькі разоў быў адзначаны медалямі. Яму таксама прызналі генеральскі харчавы паёк. Загінуў ён падчас баёў за Бадаёз.

Сабакі эскімосаў выкарыстоўваюцца да язды. Запражка, зложаная з 12 сабак, можа пацягнуць цяжар да 1000 кг з хуткасцю язды, даходзячай часам да 25 км у гадзіну. У сярэднім хуткасць саняў сабачай запражкі складае 9—11 км. Сабакі эскімосаў моцныя і вынослівыя. Зносяць добра маразы, даходзячыя да 40 градусаў.

У апошнія гады рэкорд папулярнасці пабіла Лайка. У 1957 годзе стала яна першай жывой істотай, якая многа разоў акружыла зямлю. Лайка не вярнулася на зямлю. Адкрыла яна аднак новы вялікі раздзел у развіцці астранаўтыкі.

Сабак многа ў горадзе і на вёсцы. Многія людзі без сабак не могуць жыць. Яны любяць сабак.

На здымку Іван Пацэвіч з Новага Вострава (Сакольскі павет) са сваім сабакам Жулікам. Жулік даволі разумны. Памагае пасвіць кароў падчас чаргі. Яму дастаткова паказаць, якія адкуль каровы ён павінен прыгнаць, — ён гэта зробіць. Ён увесь дабытак свой знае. Нават свайго ката не палохае, у той час, калі чужога зусім не зносіць.

М. Хмялеўскі

навана многа мерапрыемстваў. Вельмі плённа развіваецца супрацоўніцтва паміж аддзелам і Домам савецкай культуры ў Варшаве. Савецкія таварышы дапамагаюць аддзелу літаратурай і фотавыстаўкамі з жыцця БССР і СССР, запрашаюць на спатканні з грамадскімі дзеячамі, пісьменнікамі і артыстамі, прыбываючымі ў Польшчу з СССР, прадастаўляюць залу Дома культуры для правядзення мерапрыемстваў БГКТ. Аддзел арганізаваў сустрэчу прадстаўнікоў Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку са студэнтамі з Беласточчыны, якія вучацца ў вышэйшых навучальных установах Варшавы. Студэнцкая моладзь была праінфармавана аб перспектывах развіцця Беласточчыны і магчымасцях атрымання працы пасля заканчэння вучобы ў нашым ваяводстве. Спатканне было вельмі карыснае, хоць студэнты крытычна аднесліся да таго, што стыпендыі, якія прапануюць студэнтам установы і прадпрыемствы Беласточчыны, значна ніжэйшыя ад тых, якія прадстаўляюць іншыя рэгіёны краіны. Група студэнтаў, што дзейнічае пры аддзеле, рэгулярна кожны год выязджае на Беласточчыну для збору фальклору. Цяпер аддзел звярнуўся да радыёзавода імя Каспшака з просьбай падарыць гэтай групе некалькі магнетафонаў, што значна аблегчыла б працу фалькларыстам. Памяшканне варшаўскага аддзела патрабуе рамонту і лепшага абсталявання. Пра гэта ГП БГКТ павінна як мага хутчэй паклапаціцца.

Удзячнасць

(ВЫСТУПЛЕННЕ ВАСІЛЯ ДЗУНА — АКТЫВІСТА АДДЗЕЛА БГКТ У ГАЙНАЎЦЫ).

Старэйшы член нашай арганізацыі, настаўнік-пенсіянер В. Дзун у сваім выступленні выказаў сардэчную ўдзячнасць Польскай аб'яднанай рабочай партыі і народнаму ўраду ПНР за стварэнне прыхільных умоў для развіцця нацыянальнай па форме і сацыялістычнай па зместу культуры беларускай нацыянальнай меншасці.

Ён падкрэсліў, што адразу пасля ўстанаўлення народнай улады ў краіне беларуская моладзь атрымала неабмежаваныя магчымасці адукацыі і працы паводле сваіх зацікаўленняў. Многія з іх бацькоў і старэйшых братоў аддалі сваё жыццё ў змаганні за народную ўладу. І маладое пакаленне вельмі выразна гэта сабе ўсведамляла. Яно вучылася, дзейнічала ў маладзёжных арганізацыях, каб сёння стаць актыўнымі будаўнікамі сацыялізму. Яны працуюць на розных пастах, у тым ліку і выхавацелямі новага маладога пакалення грамадзян нашай Айчыны. Гэта натуральны працэс і ён усіх нас радуе.

Затым В. Дзун падтрымаў выказванні сваіх папярэднікаў аб неабходнасці як мага хутчэйшага пераводу Беларускага этнаграфічнага музея ў Белавежы ў адпаведны будынак і забеспячэння сабраных экспанатаў неабходным абсталяваннем і абслугай для належнага іх захавання і экспазіцыі.

Фота Цаф — П. Савіцкі

ВЯЛІКІ КОНКУРС

УКРАІНСКАЯ САВЕЦКАЯ САЦЫЯЛІСТЫЧНАЯ РЭСПУБЛІКА

Яе плошча — каля 604 тысяч квадратных кіламетраў — па тэрыторыі большая за любую еўрапейскую краіну.

Украінская ССР утворана 25 снежня 1917 г, увайшла ў Саюз ССР 30 снежня 1922 г. У сталіцы УССР — горадзе Кіеве — жыве звыш 1,5 мільёна жыхароў.

Паверхня Украіны ў асноўным раўнінная, толькі на захадзе рэспублікі ўзвышаюцца Украінскія Карпаты (найвышэйшая вяршыня Гаверла — 2061 м) і на поўдні, уздоўж паўднёвага берагу Крымскага паўвострава, праціраюцца Крымскія горы (самая высокая іх вяршыня Раман-Кош — 1545 м). Клімат умераны кантынентальны, а на паўднёвым беразе Крыма — субтрапічны. На тэрыторыі Украіны ў лесастэпавай і стэпавай паласе знаходзіцца вялікі масіў чарназёму, які займае амаль палавіну ўсёй паверхні рэспублікі. Палажэнне Украінскай ССР над узбярэжжам Чорнага і Азоўскага мораў спрыяе буйнаму развіццю марскога транспарту і партовай гаспадаркі, рыбалоўства і курортаў.

Нетры ўкраінскай зямлі багаты карыснымі выкапнямі. Галоўныя раёны месцазнаходжання і здабычы каменнага вугалю — гэта Данбас, Львоўска-Валынскі і Прыдняпроўскі басейны. Нафта і газ у значнай колькасці знаходзяцца і здабываюцца ў Івана-Франкаўскай, Львоўскай, Чарнігаўскай, Сумскай і Палтаўскай вобласцях. У межах Украінскай ССР знаходзяцца адны з найбольш багатых месцазнаходжанняў жалезнай руды (Крыварожскі, Крэменчугскі, Керчанскі басейны і Белазерскае радовішча). Марганцавыя руды залягаюць у ваколіцах Нікапаля і Вялікага Такмака. Багатая паліўная база рэспублікі і водная энергія яе рэк скарыстана для магутнага развіцця электраэнергетыкі. На рацэ Дняпры пабудаваны цэлы каскад гідраэлектрастанцый (Дняпроўская, Крэменчугская, Днепрадзяржынская, Кахоўская), іншыя яшчэ будуюцца.

У 1971 годзе ў Украінскай ССР здабыта 209 мільёнаў тон вугалю, 117 мільёнаў тон жалезнай руды, каля 65 мільярдаў кубаметраў газу, атрымана 150 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі, 47,4 мільёна тон сталі, 149 тысяч трактараў, амаль 497 мільёнаў квадратных метраў тканін. У 1971 г. валавы збор збожжа дасягнуў на Украіне 39,4 мільёна тон.

Машынабудаванне — гэта адно з вядучых галін прамысловасці Украінскай ССР, у ёй працуе 32 прац. рабочых рэспублікі. Развіта вытворчасць горназдабываючага, металургічнага, энергетычнага і хімічнага абсталявання, сродкаў транспарту (лакаматываў, вагонаў, марскіх і рачных суднаў, аўтамабіляў), трактараў, сельскагаспадарчых машын, будаўнічых і дарожных машын, металарэжучых станкоў, дакладнага машынабудавання, сродкаў аўтаматызацыі і радыёэлектронікі.

Украіна займае адно з першых месц у Саюзе ССР па вытворчасці шэрагу важнейшых сельскагаспадарчых прадуктаў: мяса, малака, цукру, садавіны, гародніны, збожжа. Валавы збор збожжа ў 1975 г. павінен дасягнуць у рэспубліцы 43 мільёнаў тон.

Няспынна ўзрастае дабрабыт жыхароў гарадоў і вёсак. У 1965—1970 гадах рэальныя даходы насельніцтва рэспублікі павялічыліся на 32 прац., у гэтым жа часе больш чым 9 мільёнаў чалавек (амаль кожны жыхар Украіны) атрымалі новыя кватэры або палепшылі свае жыллёвыя ўмовы.

У Украінскай ССР завяршаецца пераход да ўсеагульнай сярэдняй адукацыі моладзі, цяпер у ёй працуе 29,3 тысяч агульнаадукацыйных школ усіх відаў і 755 сярэдніх спецыяльных вучэбных установ. У 139 вышэйшых навучальных установах вучыцца 803 тысячы студэнтаў.

На Украіне выходзіць 2537 газет, часопісаў і іншых перыядычных выданняў. У рэспубліцы вялікая колькасць культурна-асветных установ: тэатраў, кіно, палацаў культуры і г.д. Сярод 61 тэатра Украіны вядучае месца займаюць Акадэмічны тэатр оперы і балету імя Тараса Шаўчэнкі і Акадэмічны ўкраінскі драматычны тэатр імя Івана Франко. (мг)

УРАЧЫСТАЯ АКАДЭМІЯ Ў МОРЫ

Вялікай падзеяй у вёсцы Мора Гайнаўскага павету было святкаванне 55-ай гадавіны Вялікага Кастрычніка. З гэтай нагоды ў мясцовай школе адбылася ўрачыстая акадэмія, у якой прымала ўдзел 210 асоб. У афіцыйнай частцы быў даклад і выступленне ўдзельніка Кастрычніцкай рэвалюцыі Сяргея Дружбы, які падзяліўся з прысутнымі сваімі ўспамінамі з дарэвалюцыйнага перыяду і расказаў аб асабістым удзеле ў рэвалюцыі. Затым адбылася мастацкая частка, якую падрыхтавалі гарцэры і зухі. Яны дэкламавалі вершы, спявалі песні, паказвалі скетчы і п'есу Ю. Геніуша «Зямля». Усе глядзелі яе з асаблівым зацікаўленнем і кожны яе нумар быў узнагароджаны бурнымі воплескамі.

На заканчэнне ўрачыстасці адбылася школьная забава.

(ця)

КУТОК ГАСПАДЫНІ
ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

ПАЧЫНАЕМ РЫХТАВАЦЦА ДА СВЯТ

Трэба памятаць аб адным: ніколі нельга адкладаць некалькі цяжкіх прац на апошні дзень. Добрая гаспадыня рыхтуецца да свят прынамсі тыдзень. І менавіта тады свята будзе святам і для яе, бо, рыхтуючыся да свята штурмам, змучылася б яна так, што пры святочным стале магла б толькі спаць, і не ў галаве былі б ёй ані пачастункі, ані цікавыя размовы, ані забава. Таму раім рабіць усё паступова, а нават і закупы, каб не цягаць пасля, як вярблюд, перапоўненых сетак.

Мяса, якое збіраемся спячы ў духоўцы, раней на які тыдзень або прынамсі пяць дзён трэба замарынаваць, гэта значыць: кавалак свініны ці цяляціны пасаліць, пасыпаць перцам, кменам, тоўчаным лаўровым лістком, нацерці часнаком і загарнуць у змочаную ў воцаце чыстую сцірачку. Перад тым, як мяса будзем пячы, трэба будзе яго крыху спаласнуць. Устаўляць адразу ў гарачую духоўку. Гатова яно, як стане румяным і не будзе цячы з яго ружовы сок, калі мы праколем яго запалкай. Некаторыя любяць цяляціну нашпікаваць яшчэ саланінай. Нельга забывацца аб тым, што мяса ў часе смажэння трэба часта паліваць соусам, які ўтварыўся на бляшцы.

Трэба купіць раней вяндліну. Усялякую кілбасу (за выключэннем сэрдэлёвай, сасісак і мартадэлі) перахоўваць найлепш нават не ў лядоўцы, а ў нейкім халодным месцы, дзе кілбасу можна павесіць. Шынку або паляндвіцу лепш, зразумела, трымаць у лядоўцы, загорнутыя ў пергаментную паперу, а не ў нейлонавы мяшочак.

Што трэба памятаць аб падрыхтоўцы пірагоў? Усе прадукты, якія будуць нам патрэбны для дрожджавага цеста (мука, яечкі, малако, тлушч), павінны быць раней нагрэтыя. Распускаем дрожджы ў цёплым, але не ў гарачым малацэ. Тлушч дадаем у канцы мяшэння цеста, і трэба памятаць, каб не быў ён занадта гарачы. Дрожджавае цеста перад тым, як накладаем яго ў формы, павінна падвоіць сваю велічыню. У форму накладаем цеста толькі да адной трэцяй вышыні формы. Пячом яго 45 мінут у духоўцы сярэдняй гарачыні. Калі пірагі робіцца вельмі хутка румяныя, трэба прыкрыць формы сухой, зложанай у два разы пергаментнай паперай. Пірагі перад тым, як выняць іх з духоўкі, правяраем драўлянай палачкай. Калі палачка будзе сухая, значыць цеста можна вымаць з духоўкі.

Нашыя гаспадыні вельмі любяць да розных дрожджавых пірагоў і сырнікаў дадаваць апельсінную скурку. Яе варта падрыхтаваць на некалькі дзён раней. Спачатку мочым яе дні два ў халоднай вадзе, пастаянна змяняючы ваду. Пасля варым у вадзе, пакуль не будзе яна зусім мяккая, кроім на палосачкі, кладзем яе ў не вельмі густы сіроп (на 2 шклянкі цукру 1 шклянка вады), смажым каля паўгадзіны. Дадаючы да цеста, трэба дакладна скурку абсушыць і можна нарэзаць яшчэ драбней.

Гаспадыня

Украінскі танец «Гапак» з оперы С. Гулака — Артэмоўскага «Запарожац за Дунаем».

У кнігарні ў Саколцы, вул. Гродзенская 5, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Лобан М. П., Суднік М. Р., Арфаграфічны слоўнік, 1971, стар. 304, цана 3 зл. 60 гр.

У слоўніку змешчана каля 15 тысяч слоў і звод правіл па арфаграфіі і пунктуацыі беларускай мовы.

Дасканалы дапаможнік для вучняў старэйшых класаў пачатковых школаў і для ліцэістаў. Адпаведная яго колькасць павінна знаходзіцца ў школе для ўжытку вучняў у класах-кабінетах беларускай мовы.

Вачамі дзяцей, 1968, стар. 248, цана 6 зл. 70 гр.

Зборнік склала Л. Ф. Тамашова. У яго ўвайшлі літаратурныя творы і творы жывапісу беларускіх школьнікаў.

Вельмі карысны дапаможнік для настаўнікаў беларускай мовы пачатковых школаў. Творы, змешчаныя ў зборніку, могуць служыць добрым прыкладам і ўзорам, заахвочваючым моладзь да самастойнай літаратурнай і мастацкай творчасці.

Эстафета пакаленняў, 1967, стар. 128, цана 3 зл. 10 гр.

У зборнік увайшлі творы, прысвечаныя гераічным справам беларускіх дзяцей у гады Вялікай Айчыннай вайны, і творы, у цэнтры якіх сучасны дзень, заняткі і зацікаўленні беларускіх школьнікаў.

Цікавая і вельмі карысная выхаваўчая літаратура для чытання і дыскусій на ўроках і для пазакласнага чытання.

Рэкамендуем усім настаўнікам беларускай мовы, школьным і грамадскім бібліятэкам.

Вітка Васіль, Казкі, 1968, стар. 168, цана 4 зл. 10 гр.

Зборнік вершаваных казак вядомага сучаснага беларускага пісьменніка. Багатыя каляровыя ілюстрацыі Б. І. Ермачонак.

Гэтае выданне рэкамендуем усім школьным і грамадскім бібліятэкам, а таксама як прыемны падарунак дзецям малодшых класаў.

Шыкула Вінцант, Канікулы з дзядзькам Рафаэлем, 1972, стар. 128, цана 3 зл. 10 гр.

Займальная аповесць сучаснага славацкага пісьменніка ў перакладзе на беларускую мову С. Міхальчука. Твор прысвечаны жыццю школьнай моладзі ў Славакіі. Каларытны фон складае сучасная славацкая вёска з усімі яе радасцямі і клопатамі.

«Дом кнігі» ў Саколцы ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем з далучэннем рахункаў. Запатрабаванні кіруйце па адрасу:

«Dom Książki», Sokółka, ul. Grodzieńska 5, woj. białostockie. (мг)

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

КАСТУСЬ КАЛІНОЎСКІ — ЧАСТКА VI

Дзяржаўная ўлада, характар ураду займаюць у публіцыстыцы Каліноўскага значную пазіцыю. Праблемай гэтай займаецца Каліноўскі найбольш у чацвёртым нумары «Мужыцкай праўды» і ў «Лісце з-пад шыбеніцы». Па думцы Каліноўскага, дзяржава і ўрад павінны каардынаваць дзейнасць асветніцкіх, судовых і іншых установ такім чынам, каб вынікі іх дзейнасці былі згодныя з інтарэсамі народных мас. Не народ ураду, а ўрад народу мае служыць і садзейнічаць народным патрэбам. «Як добры слуга глядзіць худобы гаспадарскай і слухае свайго гаспадара, так і добры ронд глядзець павінен шчасця людзей, слухаць народу і рабіць так, як народаві лепей. І не дзіво, бо не народ зроблены для ронду, а ронд для народу» («Мужыцкая праўда» № 4).

Зразумела, што царская сістэма не мела нічога супольнага з такім характарам дзяржаўнай улады. Каліноўскі, карыстаючыся цэлым радам пытанняў, прымушаў сучаснага чытача да самастойнага думання, да самастойнага асуджэння царскага ўраду.

«... чы ў нас е справедлівая наука ў школах, што учыць жыці без крыўды другога?... Чы е праўда і справедлівосць у судзе, чы можа чалавек быць пэўны, што яго ніхто не скрыўдзіць? Чы ронд маскоўскі думае аб людзях, каб яны маглі жыці шчасліве? Самі скажэце?» («Мужыцкая праўда», № 4).

Каліноўскі аднак не ўцякае ад адказаў на пастаўленыя ім жа пытанні. Прыводзіць факты, якія кампраметуюць існуючую сістэму. Даказвае, што сістэма гэта ўжо па сваёй натуры мае антынародны характар. Каліноўскі праводзіць аналогію паміж царскім урадам і «ліхім панам», які дазваляе ўсім здзеквацца над народам. «Ронд маскоўскі, як той ліхі пан, што пачаўшы ад камісара аж да цівуна пазваляе кожнаму народ глуміць, каб но як найбольш грошай у кішэнь яго дасталося» («Мужыцкая праўда», № 4).

Праўдападобна, паняцце, тэрмін «ронд» — урад былі мала зразумелыя тагачаснаму селяніну. Царская прапаганда імкнулася раздуць культ цара. З постаццю цара звязваліся такія паняцці, як высакароднасць, справядлівасць, беспамылковасць. Дык нічога дзіўнага, што грамадная большасць народа нічога не ведала аб існаванні ўрада, але ўсе ведалі аб постаці цара. Зрэшты, афіцыйная прапаганда, здаючы справу з недасканаласці сістэмы і з убоства народу, старалася часта ўсе недахопы, усе няшчасці і беды звязваць з нядобрасумленнымі чыноўнікамі, якія кіруючыся эгаізмам, не рэалізавалі высакародных загадаў цара. Такім чынам, цар і народ быццам бы стаялі на адным баку, а нядобрасумленныя чыноўнікі на другім. Трэба сказаць, што афіцыйная прапаганда прынамсі часткова дасягнула пастаўленых мэт. Вялікая частка народу верыла, што цар нічога не ведае аб няшчасцях народу і што нядобрасумленныя чыноўнікі ўводзяць цара ў зман.

Каліноўскі, несумненна, ведаў аб такім стане рэчаў, і таму вастрыё сваёй агітацыі накіраваў не толькі супраць урада, але і супраць цара. Каліноўскі атоесамлівае чыноўніцтва, памешчыцтва, урад і цара. Якой жа вялікай сілай і навізной вее ад яго простых і гарачых слоў: «... Глум, здзерства, несправядлівасць выходзяць ад самога цара» («Мужыцкая праўда», № 4).

Традыцыйную формулу «добры цар — дрэнныя чыноўнікі» Каліноўскі паставіў на галаве, а гаворачы дакладней, паставіў з галавы на ногі: «Для таго, як галава ў чалавека, калі задумае кепска, то ногі і рукі кепска зробяць, так у рондзе, калі цар глуму захочэ, то чыноўнікі глуму наробяць («Мужыцкая праўда», № 4).

Атакаваў Каліноўскі царскую сістэму таксама за русіфікацыю нярускіх народаў. Бараніў палякаў, літоўцаў і беларусаў ад русіфікатарскай палітыкі і дамагаўся нацыянальнай асветы.

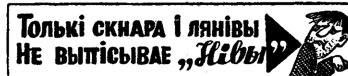

ТРЫБУНА чытачоў

СУСТРЭЧА БЫЛЫХ ДЗЕЯЧОЎ РЭВАЛЮЦЫЙНАГА РУХУ

7 лістапада г.г. у Павятовым камітэце ПАРП у Саколцы адбылася сустрэча ветэранаў рэвалюцыйнага руху. На ёй I сакратар ПК ПАРП Генрык Кравец праінфармаваў прысутных аб асноўных праблемах партыйнай і гаспадарчай працы на Сакольшчыне ў 1972 г. Затым удзельнікі сустрэчы наведалі завод будаўнічай сталяркі. Гэта адна з важнейшых прамысловых навабудоўляў Беласточчыны. Атрымаюць у ёй працу сотні маладых людзей. Завод абсталяваны сучаснай тэхнікай. Пабудаваны датэрмінова (на 5 месяцаў раней).

Наступная сустрэча ветэранаў рэвалюцыйнага руху Сакольшчыны назначана на май 1973 г.

У.Х.

ВЕСТКІ З КРЫВЯЦІЧ

4.XI.1972 г. моладзь сяла Крывяцічы арганізавала вельмі добрую забаву. Іграў музычны калектыў з Гайнаўкі. Прышло многа моладзі з навакольных сёл — з Мора, Старога Корніна, Збуча, Махнатага, Міклашоў, Шчытоў. З дапамогай у арганізацыйных справах прышоў крывяціцкі сельгасгурток, за што моладзь шчыра дзякуе старшыні сельгасгуртка Пятру Буды і скарбніку Валодзі Кавальчуку. Сельгасгурток часта дапамагае моладзі арганізоўваць культурную дзейнасць у Крывяцічах.

Ваня Кірызюк

ПАТРЭБНЫ ВЕДЫ

На працягу трох год працаваў у Дубічах Царкоўных курс сельскагаспадарчай падрыхтоўкі. Апрача тэорыі, былі тут таксама практычныя заняткі, і курсанты дастаткова прысвоілі патрэбныя веды.

5 лістапада г.г. адбыліся экзамены ў дубіцкім ПР. Іх паспяхова здалі ўсе ўдзельнікі вучобы — 15 маладых гаспадароў.

М. Панфілюк

У грамадзе Ляўкова

ТЭЛЕФОН У АХРЫМАХ

У пачатку кастрычніка г.г. быў падключаны тэлефон у вёсцы Ахрымы Гайнаўскага павету. Цяпер тэлефонам карыстаюцца многія жыхары гэтай вёскі, якім зараз не трэба хадзіць або ездзіць за некалькі кіламетраў на пошту ў Старое Ляўкова.

Варта адзначыць, што пры пабудове тэлефоннай лініі шмат працавалі грамадска жыхары не толькі Ахрымаў, але і бліжэйшых суседніх вёсак.

КІЁСК ДЛЯ КЕРАМІКАЎ

Кіёск са спажывецкімі таварамі адкрыў нараўкаўскі ГС пры керамічнай фабрыцы ў Старым Ляўкове. Кіёск быў вельмі патрэбны ўсім рабочым гэтай фабрыкі. Пабудавалі яны яго грамадскім чынам. (ця)

Кансультацыя юрыста

ПЫТАННЕ: Мой бацька аддаў у наймы 2 пакоі з кухняй. Гэта было ў 1947 годзе. Пасля смерці бацькі ў 1960 г. наймальнік не плаціў арэнднай платы яго наследнікам, якія платы гэтай не патрабавалі, бо яна была малая. У 1971 годзе арандатар выступіў у суд, каб сцвердзіць, што ён набыў уласнасць дома з-за даўнасці. Суд не паведаміў нам аб справе і прызнаў арандатару ўласнасць. Рашэнне суда правамоцнае. Ці могуць наследнікі майго бацькі патрабаваць адмены гэтай пастановы?

АДКАЗ: Пакуль арандатар карыстаўся з дома на аснове ўмовы арэнды, тэрмін даўнасці не лічыўся. Арандатар не мог набыць уласнасці праз даўнасць, нават калі б арэнда працягвалася звыш 20 год.

Паколькі пасля смерці бацькі яго наследнікі не звярталіся да арандатара, каб аднавіць або прадоўжыць умову, арандатар мог быць перакананы, што ён карыстаецца з дома як уласнік і ад гэтага часу мог лічыцца час даўнасці. Зразумела, што ад 1960 года арандатар не мог набыць уласнасці з-за даўнасці, бо на гэта патрэбна 20 год. Таму рашэнне суда, якім арандатару прызнана права ўласнасці, няправільнае. Арандатар, праўдападобна, скрыў перад судом, што ён заключыў з бацькам умову арэнды, і тое, што бацька пакінуў наследнікаў.

Паколькі суд не паведаміў вам аб справе, вы можаце патрабаваць аднаўлення судаявдзення.

КАЛІ ЗАЦІКАВЯЦЦА?

Некалькі месяцаў існуе ў Грэдалях клуб «Руху». Чакалі мы яго доўга і нарэшце маем. Але каб усё было добра, дык трэба яшчэ шмат зрабіць у ім: уставіць двайныя вокны і рамы, зрабіць ганак, у сярэдзіне пакрыць сцены і столь фарбай і кастрыцавай плітамі, памаляваць, перарабіць печы (іх дзве, але толькі займаюць месца, бо ніводна не грэе). У грамадскай рады нарадовай у Грыгароўцах столькі работы, што не мае яна часу пацікавіцца нашым будынкам. А гэта адзіны клуб у нашай грамадзе. Звярталіся мы ўжо ў гэтай справе некалькі разоў. Дарэмна. Надыходзіць зіма. Хто высядзіць у гэтым будынку? Ды і тавар можа сапсавацца. А ў нас жа ёсць і радыёпрыёмнік, тэлевізар, праігрывацель, узмацняльнік. Усё гэта каштуе нямала. Аддзел «Руху» ў Бельску заявіў: калі ўмовы не папраявіцца, дык вымушаны будзе ён усё забраць. І зноў застанемся голыя. Тапіць таксама няма чым. Ды нават каб і было чым, дык няма яго дзе трымаць. Гэтым усім павінна цікавіцца рада. Мо гэта публікацыя паможа, і яна ўрэшце зацікавіцца намі?

Кампетэнтны

НяСлаўная хроніка

12.XI.72 г. у Трасцянцы Гайнаўскага павету на неасветленай вуліцы пад фурманку Мікалая Банілюка (54) з Соцаў папала мясцовая жыхарка Вера Максімюк (69 год). Яе палажылі ў шпіталь.

Дарагое «Сэрцайка!»

Бацькі мае жывуць і працуюць на гаспадарцы. Я ў мінулым годзе закончыла тэхнікум і працую ў горадзе. Маю хлопца — Славак ён завецца. Разумны, прыстойны, вельмі мне падабаецца. Я яго кахаю і ведаю, што наша каханне ўзаемнае. Перад войскам ён таксама ў горадзе працаваў, бо ён тэхнік. Калі ён адыходзіў у войска, мы паабяцалі чакаць адно другога, а як толькі Славак вернецца з войска, мы пажэнімся. Але адночы ў суботу прыехаў да мяне ў сваты хлапец з суседняй вёскі. Не спадзявалася я гэтага. Бачыла яго няраз на забаве ў нашай вёсцы, але зусім не звяртала на яго ўвагі. Шмат ён старэйшы за мяне і ўвогуле не падабаецца мне. Маці мне сказала, што ён быў у нашай хаце, пытаўся, ці можна ў сваты прыехаць. Бацькі згадзіліся, у мяне аб гэтым не пытаючы. Кажуць: багаты ён, інжынер, на высокай пасадзе. Мае кватэру, мэблю. Я не хачу нават слухаць аб гэтым. На што мне яго багацце? Ці ж магу я пакінуць для яго маладога, прыстойнага, каханага хлопца і паслухаць бацькоў, выйсці за гэтага? Ці ж у жыцці найважнейшае гэта добрая пасада мужа і яго багацце? Я сказала, што не выйду за яго. Бацькі злуюцца на мяне. Але ўсё гэта яшчэ не так дрэнна. Найгоршае, мой хлапец аб гэтым даведаўся. Як толькі прыехаў ён у вёску, зараз далажылі яму аб сватах у мяне, ды й яшчэ дадалі, што я за яго замуж выходжу. Славак хутка паехаў назад, а ў хату нашу нават не зайшоў. Што я маю цяпер рабіць? Баюся, каб не страціць Слаўка. Парай, «Сэрцайка».

Эля з Бельшчыны

Эля! Прыкрая выйшла справа. Але не падай духам! На жаль, здараюцца яшчэ выпадкі, хоць ужо даволі рэдкія, што бацькі выбіраюць дачцы мужа без яе згоды. Як гаворыць народная прымаўка, «Без меня меня женили — я на мельнице был». Хвалю цябе, што справу ставіш цвёрда! З бацькамі раю пагаварыць, выясніць ім, што багацце не найважнейшая справа. Вашае ж багацце залежыць ад вас. Бацькі зразумеюць цябе — яны ж сваёй дзіцяці дрэннага не жадаюць. А іх паступак сведчыць аб іх несвядомасці. Слаўку раю напісаць пісьмо і ўсё выясніць. Шкада толькі, што адразу не прыйшоў да цябе, а паслухаў людскіх языкоў.

Жадаю ўсяго добрага!

«Сэрцайка»

УРАЧЫСТЫ ВЕЧАР У КЛУБЕ БГКТ

У суботні вечар 11 лістапада 1972 года ў клубе БГКТ адбылася акадэмія, прысвечаная Кастрычніцкай рэвалюцыі. На гэту ўрачыстасць прыйшло многа моладзі і старэйшых. Зала клуба была перапоўнена.

Урачыстасць складалася з дзвюх частак. У афіцыяльнай частцы выступіла інструктар БГКТ Зося Стаськевіч з дакладам, прысвечаным Кастрычніцкай рэвалюцыі. Трэба сказаць, што даклад быў цікавы, і ўсе слухалі яго з прыемнасцю.

У мастацкай частцы выступіла Вера Кандрацюк, якая была канферансье. Зіна Нікалаюк і Геня Грыгарук заспявалі многа беларускіх песень. Выступалі таксама вучаніцы з VI агульнаадукацыйнага ліцэя ў Беластоку. На заканчэнне выступіў дзіцячы калектыў акардэаністаў, які існуе пры клубе БГКТ пад кіраўніцтвам В. Дзюбінскага. Калектыў акардэаністаў вельмі прыгожа выконваў мелодыі, а ў перапынку паміж выступленнем акардэаністаў з гумарам выступіла Вера Кандрацюк. (ті)

Прысвячаю Зосі Стаськевіч

ЧАР МОРА

Цябе зачаравала мора ўдзень.
У косах сонца жмурыліся хвалі.
Але няхай на бераг ляжа ночы цень,
А месяц выгляне з заморскай шэрай далі,
Тады і мора укладаецца да сну.
Дзікія качкі плёснуцца ў хвалі.
Прабудзь над морам ночку хоць адну,
Цярпліва заглядаючыся ў далі.
Не ўбачыш там нат мачтаў параходаў,
Ані баркасаў, што плывуць на начны лоў,
Але пачуеш працу сэрцаў іх — маторaў,
А ў далі пас рухлівых аганькоў.
У змроку не шукай янтару.
Яго пакрые мора мглісты цень —
Прыдзі, як неба скрыюць плыты-хмары,
Па шторме ты прыдзі на другі дзень.
Будуць яшчэ скакаць, бурліцца хвалі
І не з паклонам падбягуць да ног,
Бо ў глыбіні Нептун спраўляе гулі-балі
І ўсцяж злуецца, што зямлі не перамог.
У белай пене будзе цэлы бераг,
Смецця ды вадаростаў звалы,
А хвалі будуць бегчы ўсцяж наперад,
Як бы ў пяску чагось шукалі.
Калі ж на ножкі хваля набяжыць
І будзе іх па-свойму цалаваць,
Не бараніся, з морам трэба падружыць,
Каб чар яго стыхіі лепш пазнаць.

Мікола Базылюк
Штутова

*

Яна косы свае распусціла,
Яна вочы свае напаіла
Льном валакністым і залацістым,
Кветкамі сінімі, мілымі, ціхімі.

Кветачкі мілы ў косы ўплятала,
Кветачкі сіні ў вочы ўсыпала.
Рукі, як струны, свае раскладала
І ціхенькі кветкі так спрытненька рвала.

Вяночак пляла і песні спявала.
Спляла і хутка галоўку ўбрала.
У слёзах вочы свае растапіла
І хуценька, хутка зноў кветачкі рвала.

Рвала і ў рэчку паціхеньку клала,
А ўперш цалавала і прытуляла,
Кусочкі душы сваёй дашывала
І вочы за кветкамі сваімі пасылала.

Ў канцы вяночак з галоўкі сарвала
І ў сонную рэчку з жалем ўпускала.
І вочы плылі за вяночкам, як веткі,
Як мілыя, ціхія, сінія кветкі.

Дзе гэты кветкі?
Хто іх лавіў?
Можа у мора ўплылі паціхеньку,
А можа ён іх бяздушна грабіў?...

Ліля Грыгарук
Бельск

Ян Анацік, бельскі ліцэй. «Зіму» надрукуем у «Парнасіку».

Анатоль Власюк, Маскеўцы. «Одпуст» страшна доўгі. Не ведаем, ці ўдасца нам яго добра скараціць, каб ён змясціўся ў «Парнасіку».

Ірэна Васілюк, Бельск. «Восень» змесцім у «Парнасіку».

Міхась Красоўскі, Малынка. «Лёс», хоць і недарэчны, але нам спадабаўся. Зрэшты, для вас у «Парнасіку» месца заўсёды гарантаванае. Толькі б яшчэ навучыліся карацей пісаць! Прывітанні.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Miałem 19 lat" (NRD), 5—6. „24 godziny z życia kobiety" (franc.), 7—8. „Przygody psa Cywila" (polski), 9—10.

Нараўка
„Tylko jeden telefon" (węgierski), „Królowa stacji benzynowej" (radz.), 6—10.

Нарва
„Akcja „Brutus" (polski), „Narkotyk" (franc.), 6—10.

Чыжы
„Zbrodnia i kara" (radz.), „Jutro na orbitę" (radz.), 6—10.

Дубічы Царкоўныя
„Rycerz szklanego ekranu" (węgierski), „Horyzont" (węgierski), 6—10.

Арэшкава
„Kamo znany osobiście" (radz.), „Kamo niebezpieczna misja" (radz.), 9—10.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Nie można żyć we troje" (angl.), „Prawdzie w oczy" (polski), 6—10.

Орля
„Orzeł w klatce" (jugosł.), „Oczami przyjaciół" (polski), 6—10.

Райск
„Podróż za jeden uśmiech" (polski), „Jestem niewiernym mężem" (franc.), 6—10.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Królewski błąd" (czeski), 5—6. „Kochany drapieżnik" (radz.), 7—8. „Agent Nr 1" (polski), 9—10.

Шудзялава
„Kupujemy wóz strażacki" (NRD), „Orzeł w klatce" (jugosł), 6—10.

Янаў
„Zdradzieckie gry miłosne" (czeski), 6—10.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Koledzy" (radz.), 5—6. „Dawid Copperfield" (angl.), 7—8. „Jaskółka" (węgierski), 9—10.

Мельнік
„Czekam w Monte Carlo" (polski), 5—6. „Zaproszona" (franc.), 7—8. „Agent Nr 1" (polski), 9—10.

Мілейчыцы
„Zosia" (radz.), 5—6. „Czarownica z bagien" (radz.), 7—8. „Zaraza" (polski), 9—10.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Polonez Ogińskiego" (polski), „Krzyżacy" (polski), 6—10.

Новы Двор
„Cytadela odpowie" (bułg.), „Przeciw Wranglowi" (radz.), 6—10.

Ніва

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPIK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok 1 Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 6.811 T-3

З савецкай сатыры

Думаць трэба

У леспрамгасе з'явіўся новы работнік — асёл. Праз нейкі час ён звярнуў увагу на досыць дзіўную тэхналогію падрыхтоўкі драўніны ў гэтым леспрамгасе. Рабочыя ўзлазілі на высокую сасну, абсякалі ўсе сукі, а потым ужо валілі яе на зямлю.

Навічок падаў рацыяналізатарскую прапанову: ён раіў спачатку падпілаваць дрэва і толькі пасля таго, як яно паваліцца, абсякаць сукі.

— Асёл, асёл, а бач кумекае! — здзівіліся ў бюро рацыяналізацыі і вынаходніцтва.

М. Сямёнаў

Дайшоў...

Адзін рабочы на заводзе дужа любіў спіртное. За гэта яго і сябры лаялі, і ў завадскі камітэт выклікалі, і на агульным сходзе прабіралі... У час такіх «прапясочванняў» ён стукаў сябе ў грудзі і кляўся, што гэта — апошні раз і ён больш не будзе.

Але праходзіў дзень — другі, і ён забываўся аб сваім абяцанні. Калі цярпенне, нарэшце, лопнула, дырэктар выклікаў яго да сябе. Доўга гутарыў з небаракам, імкнучыся ўздзейнічаць на яго свядомасць. Маўляў, такія паводзіны не робяць гонару ні яму самому, ні калектыву, шкодзяць сям'і. Выклаўшы ўсе аргументы, дырэктар, нарэшце, сказаў:

— Спадзяюся, ты зразумееш сваю памылку і піць больш не будзеш.

— Не, больш не буду, — адказаў рабочы.

— Вось і добра! — узрадаваўся дырэктар.

— Але я не сказаў...

— Што яшчэ? Я слухаю.

— Таварыш дырэктар, я сапраўды не буду *больш* піць, але і *менш* таксама не магу, — цішэй дадаў ён і неяк збянтэжана адвярнуўся.

Раман Пятроў

НІЎКА

ШЧАСЛІВЫ

Сустрэліся прыяцелі. Адзін ідзе з жонкаю, а другі — адзін. Вось той, што з жонкаю, пытае таварыша:

— Як жывеш?

— Эт, — адказвае той, — б'юць і плакаць не даюць.

— Вось бачыш, як цяжка людзям, — умешваецца жонка. — А ты ў мяне заўсёды, як бык, равеш.

ДАПАМАГАЕ

— Як ты думаеш, Фрыц, — пытае жонка, — лячэнне ў гэтым санаторыі каму-небудзь дапамагае?

— У гэтым няма ніякага сумнення, дарагая. Ты толькі паглядзі, як добра выглядае абслугоўваючы персанал.

Цякучасць на будаўніцтве.

Галаваломка

Устаўце лік, якога не хапае.

4	9	20
8	5	14
10	3	?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара: 36 трохвугольнікаў і 21 квадрат.

ПЕРАШКОДЗІЛА ЦЕМРА

Маці пытаецца ў малога Петрыка:

— Я пакінула ў буфеце два піражкі. Зараз там толькі адзін. Што гэта значыць?

— Гэта значыць, што было цёмна і другога піражка я не прыкмеціў.

ПРЫГАДАЛА

— Слухай, ці праўда, што Насця выйшла за Пятра?

— Ну дык і што?

— Такая маладая за такога старога пайшла: яна ж маладзей за яго на дваццаць год.

— А колькі ж яму?

— На каляды семдзесят два было.

— І то праўда: навошта ёй было за такога старога ісці?

НЕПІСЬМЕННЫ ЗЛОДЗЕЙ

— Скажы, Дзік, як гэта ты не баішся пакідаць на вуліцы аўтамашыну без нагляду?

— А я кладу на руль запіску: «Належыць гангстэру Выбі-Духу». І будзь упэўнены, што не толькі злодзей, але і сам губернатар штата пабаіцца зачапіць!

Праз некаторы час сябра сустрэў Дзіка, калі той цягнуў на спіне важкі клунак.

— Хэлло, Дзік! А дзе ж машына?

— Маўчы, — адказваецца, — сярод зладзеяў трапляюцца і непісьменныя...

ДОБРАЕ ПАЛІТО

Прыходзіць мужчына купляць паліто. Узяў адно, прымераў і пытае:

— А чаму ў яго такія выцертыя рукавы?

— Ды гэта ж кожны такі, як вы, мерае, а браць ніхто не хоча. І так ужо пяты год... — незадаволена адказвае прадаўшчык.

ЗАЖУРЫЛАСЯ АГАПКА

Замаркоцілася бабка,
Цяжка уздыхае...
— Што, галубка, што, Агапка? —
Дзед яе пытае. —
Занядужала ты, можа,
Можа, хто зняважыў?
— Я здарова, дзякуй божа, —
Бабка дзеду кажа, —
Ёсць пашана мне заўсёды
Ад маіх унукаў...
Ды тут іншыя турботы
Увялі ў дакуку:
Пражыла я век з табою —
Нібы за гарою,
Жыта жала і пшаніцу
Даўняю парою,
Ды насіла век спадніцу
Зрэбную, даўгую...
Абувала ногі ў лапці,
Загубіла ў курнай хаце
Красу маладую...
Як жа мне тут не журыцца,
Як жа не ўздыхаці?
Эх, каб зноў адмаладзіцца,
Зноў дзяўчынай стаці!
Апранула б я капрончык,
Туфелькі хвалёныя,
Падвяла б сабе я вочы
Фарбаю зялёнаю.
— О, хвароба, бач, чаго ты,
Бабка, захацела!
Не інакай ад нудоты
Ты ўжо звар'яцела...
Што табе тут не хапае?
Радыё спявае,
Электрычнасць (не лучына),
Нібы сонца,ззяе,
Халадзільнік, тэлевізар,
Пральная машына...
Калі хочаш пракаціцца, —
Вось машына сына.
Але бабка ўсё чагосьці
Цяжка уздыхае...
Ёсць усё, ды маладосці
Бабцы не хапае.

Эдуард Валасевіч

Метамарфозы жыцця.

ПЛАТА ЗА ВЕДЫ

Французскі вучоны Дуваль быў бібліятэкарам у аўстрыйскага імператара Франца I у Вене. Вучоны вызначаўся шчырасцю і адкрытасцю. Калі яму задавалі якое-небудзь пытанне з незнаёмых яму галін навукі, ён заўсёды адказваў:

— Не ведаю.

— Як гэта, — абурыўся адзін з яго субяседнікаў, — імператар вам плаціць за тое, каб вы ўсё ведалі.

— Памыляецеся, — адказаў сціплы вучоны, — імператар плаціць мне толькі за тое, што я ведаю. Калі б яму давялося плаціць за тое, чаго я не ведаю, на гэта яму не хапіла б грошай з усяго свету.

ПАМЫЛІЎСЯ...

У цырульню ўвайшоў мужчына паголіцца. Цырульнік, намыльваючы мужчыну бараду, гаворыць:

— Я, здаецца, вас ужо галіў?!

— Не, я ў вас упершыню, — кажа мужчына.

— А гэты шрам на левай шчацэ?..

— Ды гэта ў мяне яшчэ з вайны!

З ПАЎДНЁВАЙ АМЕРЫКІ

Мытнік у аэрапорце:

— У вас ёсць долары?

— Няма, што вы!

Мытнік, сціпшыўшы голас:

— А хочаце набыць?

Чаго ў спорце не бывае!

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Тамары Клін з Крывяцічэ Бельскага павету змяшчаем:

DESZCZ I WIATR

Zobaczyłem ją,
kiedy padał deszcz,
został po niej dziś
nie napisany wiersz.
Myślę o niej deszczem,
myślę o niej wiatrem,
mija dzień za dniem,
a ja jedno wiem...

Deszcz i wiatr dobrze cię zna,
deszcz i wiatr, a trochę ja.
Wspominamy ciebie we trzech,
napiszemy kiedyś wiersz,
wspominamy ciebie we trzech,
napiszemy kiedyś wiersz.
La la la...

Za oknami deszcz,
nad dachami wiatr,
jeszcze jeden dzień,
odchodzi w szarą dal.
Wołam za nią deszczem,
wołam za nią wiatrem,
gdzieś daleko stąd
wiersz odnajdzie ją...

Deszcz i wiatr dobrze cię zna...

Кар'ера.

ПЫТАЛЬНЫЯ ЗНАКІ

Смех нішчыць. Камедыя гэта ці драма?

✲

Задача на дробы: колькі не стае да поўнага інтэлігента паўінтэлігентаў з чвэрткаю?

✲

З галіны парадоксаў: адкуль бяруцца бязмозглыя сярод безгаловых.

✲

Жывы асёл лепшы за мёртвага ільва, кажа пагаворка. А па-мойму, жывы асёл лепшы і за жывога ільва. Калі б вам прапанавалі на выбар пагладзіць асла або ільва, каго б вы выбралі?

Курёзы

СЕНСАЦЫЯ XIX СТАГОДДЗЯ

Аўстра-венгерскія прамыслоўцы нядаўна правялі арыгінальны эксперымент. Вырашана было даведацца, за які самы кароткі тэрмін пэўная колькасць дрэў, узятых на корані, можа быць пераўтворана ў паперу, а гэта папера, у сваю чаргу — у газету, якая будзе надрукавана, укладзена ў бандэроль. 17 красавіка 1896 года ў 7 гадзін 35 мінут раніцы рабочыя спілавалі 3 дрэвы. У 9 гадзін 34 мінуты з дрэва была знята кара, яны былі расколаты, ачышчаны ад валокнаў, пераўтвораны ў цеста і затым у паперу, якая з фабрыкі пайшла пад прэс, адкуль першы экземпляр газеты выйшаў у 10 гадзін раніцы. Такім чынам, за 2 гадзіны 25 мінут дрэва пераўтварылася ў газету».

✲

«Тэлефон быў вядомы яшчэ ў глыбокай старажытнасці, — сцвярджае англійскі спецыяльны электратэхнічны часопіс, спасылаючыся на адкрыццё, зробленае ў мястэчку Паны ў Індыі адным англійскім афіцэрам. Аглядаючы мясцовыя славутыя мясціны, ён знайшоў тэлефонную лінію, што злучала два індускія храмы, якія знаходзіліся адзін ад аднаго за 1500 м. Ёсць падставы меркаваць, што тэлефон існуе ў гэтым месцы прынамсі дзве тысячы гадоў. Гэта меркаванне пацвярджаецца часткова адкрыццямі егіптолагаў, якія звярнулі ўвагу на тое, што егіпцяне яшчэ ў час першых дынастый звычайна злучалі свае храмы металічным дротам, сапраўднае прызначэнне якога заставалася невядомым».

ДАМОВІЛІСЯ

— Дамовілася я са сваёй сяброўкай гаварыць у вочы праўду аб нашых недахопах.

— Ну, і што з гэтага атрымалася?

— Я ўжо не размаўляю з ёю пяць гадоў.

Смяешся з намі

Адны імкнуцца ўвайсці ў гісторыю, іншыя думаюць, як бы з яе выбрацца.